

MINISTERUL EDUCAȚIEI
ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

ION GAGIM
MARINA COSUMOV
LILIANA CÎSLARU

IV

Educație muzicală

Manual pentru clasa a IV-a

ȘTIINȚA

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA

ION GAGIM
MARINA COSUMOV
LILIANA CÎȘLARU

Educație muzicală

Manual pentru clasa a IV-a

Știința, 2023

Acest manual este proprietate publică, editat din bugetul de stat, sursa: Ministerul Educației și Cercetării, și transmis cu titlu gratuit.

Manualul școlar a fost elaborat în conformitate cu prevederile Curriculumului la disciplină, aprobat prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 1124, din 20 iulie 2018.

Manualul a fost aprobat prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 415, din 27 aprilie 2023, ca urmare a evaluării calității metodico-științifice.

(Denumirea instituției de învățământ)

EVIDENȚA UTILIZĂRII MANUALULUI:

Anul de folosire	Numele și prenumele elevului	Anul de studii	Aspectul manualului	
			La primire	La returnare

Dirigintele clasei verifică dacă numele, prenumele elevului sunt scrise corect.

Elevii nu vor face niciun fel de însemnări în manual.

Aspectul manualului (la primire și la returnare) se va aprecia de diriginte cu unul dintre calificativele: nou, bun, satisfăcător, nesatisfăcător.

ÎNȚEPRINDEREA
EDITORIAL-POLIGRAFICĂ

ȘTIINȚA

str. Academiei, nr. 3; MD-2028, Chișinău, Republica Moldova
tel.: (+373 22) 73-96-16 (anticamera); (+373 22) 73-99-94 (marketing)
(+373 22) 73-99-83 (depozit); fax: (+373 22) 73-96-27
e-mail: prini_stiinta@yahoo.com
www.editurastiinta.md

Responsabil de ediție: Larisa Dohotaru

Redactor: Mariana Belenciuc

Corector: Maria Cornesco

Redactor tehnic: Nina Duduciuc

Machetare computerizată: Luminița Ermurachi, Romeo Șveț

Copertă: Romeo Șveț

Surse foto: moldovaconcert.md, bnjoc.md, pexels.com, wikipedia.wordpress.com, freepik.com, pixabay.com

Î.E.P. Știința se obligă să achite deținătorilor de copyright, care încă nu au fost contactați, costurile de reproducere a imaginilor folosite în prezenta ediție.

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin Întreprinderii Editorial-Poligrafice Știința.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Gagim, Ion.

Educație muzicală: Manual pentru clasa a 4-a / Ion Gagim, Marina Cosumov, Liliana Cișlaru; Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova. – [Chișinău]: Știința, 2023 (Combinatul Poligrafic). – 95, [1]p.: il., n. muz. color. Editat din bugetul de stat.

ISMN 979-0-3481-0106-4.

ISBN 978-9975-85-382-8.

Dragi elevi!

Muzica este arta cea mai solicitată, cea mai iubită și cea mai strâns legată de viața omului. Ea ne însoțește pe tot parcursul vieții: ne leagă copilăria, ne îngână unduirile dorului, ne alină supărările, durerile, ne înnobilează sufletele. Totodată, duioasele melodii ale cântecului și jocului popular exprimă sufletul blând și generos al neamului nostru, veșnic îndrăgostit de frumos.

În clasa a IV-a veți avea plăcuta ocazie să descoperiți originile artei muzicale ale poporului nostru, cele mai reprezentative genuri ale muzicii naționale, fie de origine folclorică, fie creată de compozitori. Veți auzi glasul interpreților celebri care au contribuit la dezvoltarea și perpetuarea valorilor muzicii naționale, aflând multe lucruri interesante despre cântecele, doinele, baladele, dansurile noastre strămoșești, despre manifestările artistice, cu caracter teatral ale neamului. Toate acestea au fost create de cel mai mare și talentat compozitor – poporul.

O importanță aparte s-a acordat, în acest manual, și muzicii academice, care se fundamentează în mare parte pe muzica populară și pe tradițiile acesteia. Aici veți cunoaște informații utile și interesante despre unii dintre cei mai reprezentativi compozitori și interpreți naționali, dar și despre cele mai strălucitoare creații din repertoriul acestora, care reprezintă cartea de vizită a culturii muzicale naționale atât în țară, cât și peste hotarele ei.

După un studiu atent și consecvent, veți înțelege că muzica reflectă sufletul neamului, fiind cel mai direct și adecvat indiciu al ființei unui popor. Ea constituie expresia mentalității, spiritualității, identității noastre inconfundabile.

Vă dorim succes!

Autorii

Cuprins

MUZICA – ARTĂ SONORĂ

Limbajul muzical	5
Expresivitatea evenimentelor sonore	5
Elementele limbajului muzical	7
Forma muzicală	7

MUZICA POPORULUI MEU

1 FOLCLORUL MUZICAL	9
Caracteristicile folclorului muzical	9
Folclorul copiilor	11
Varietatea cântecului popular	15
Cântecele de jale, de dor și de înstrăinare	15
Cântecele haiducești și recruțești	17
Cântecul liric	17
Cântecul păstoresc	18
Cântecul de glumă	19
Cântecul popular contemporan	20
Genurile reprezentative ale folclorului muzical	22
Doina	22
Balada	25
Autoevaluare	28

2 TEZAUURUL FOLCLORULUI MUZICAL ..	29
Interpreți de muzică populară	29
Solistul vocalist	29
Solistul instrumentist	32
Orchestra de muzică populară	33
Instrumente muzicale populare	35
Dansul popular	37

Hora	38
Sârba	40
Bătuta	42
Hostropăț	42
Repertoriul obiceiurilor populare	43
Colindul	43
Plugușorul	44
Paparuda	46
Drăgaica	46
Călușarii	47
Sinteză	48
Autoevaluare	49

3 MUZICA ACADEMICĂ	50
Izvoarele muzicii	50
Muzica scrisă de compozitori	52
Cântecul academic	54
Anacruza	55
Compozitori celebri	62
Interpreți de muzică academică	67
Interpreți vocali celebri	67
Instituții de muzică academică	71
Autoevaluare	76

4 MUZICA ÎN VIAȚA NOASTRĂ	77
Muzica tradițiilor și obiceiurilor populare	77
Muzica pentru copii	81
Muzica ușoară	88
Autoevaluare	93
Autoevaluare sumativă	94

SEMNE CONVENȚIONALE:

 Audiți. Vizionați

 Interpretați. Executați

 Meditați. Exprimați-vă opinia

 Improvizați

 Amintiți-vă. Aplicați

Muzica – artă sonoră

(actualizare)

Limbajul muzical

Expresivitatea evenimentelor sonore

Muzica este o artă sonoră, care se desfășoară în timp. Ea este curgătoare, în orice moment redând ceva. Astfel, conținutul muzicii cuprinde unul sau mai multe **evenimente sonore**. Fiecare eveniment sonor conține expresivitatea proprie, creată de elementele limbajului muzical.

Muzica este un grai universal, care oglindește trăirile umane și îi ajută pe oameni din diferite colțuri ale lumii să comunice fără cuvinte.

Audiați corect muzica!

- Respectați tripla liniște (până la, în timpul și după sunarea muzicii).
- Conectați-vă și concentrați-vă la ceea ce răsună, urmărind atent discursul sonor.
- Ascultați creator muzica: cercetați și descoperiți limbajul ei.
- Fiți absorbit de muzică când o ascultați.

1. Audiați piesa „Aleea cu mesteceni”, de Eugen Doga, ce redă farmecul naturii.
2. Fredonați melodia duioasă a acestei piese.
3. Ce dispoziție creează melodia piesei? Identificați momentele comune dintre creația audiată și starea sufletească proprie.

Să ne amintim...

Evenimentele sonore se construiesc din câteva imagini muzicale mai mici sau mai mari ca durată melodică.

Motivul este cea mai mică combinație de sunete care „anunță” ideea de bază a lucrării.

Fraza muzicală este unitatea de bază a liniei melodice, ce oferă sens melodiei.

Perioada reprezintă gândul muzical terminat.

4. Descoperiți evenimentele sonore în creația audiată. Caracterizați melodia acestora folosind cuvintele din șirul: *liniște, zbucium, lumină, durere, duioșie, umor, veselie*.

5. Urmăriți auditiv succesiunea motivelor, frazelor și a perioadelor muzicale ce alcătuiesc piesa „Aleea cu mesteceni”, de E. Doga.
6. Comentați afirmația lui E. Doga: „Muzica e ca apa unui izvor...”

Secretele artei de a cânta corect muzica:

- Respirația se ia liber, liniștit, fără a ridica umerii.
- Evitați să luați respirația în mijlocul cuvântului.
- Pronunțați clar cuvintele cântecului, articulați-le corect.
- Interpretați expresiv cântecul, ținând cont de mesajul lui.
- Cântați liber, nu forțați vocea. Ea trebuie să răsunе degajat și armonios.

7. Învățați și interpretați expresiv cântecul „Școlărei și școlărițe”.

Școlărei și școlărițe

(cântec didactic)

Moderat

Șco - lă - rei și șco - lă - ri - țe,

Bă - ie - țași și voi fe - ti - țe, Hai la școa - lă

să - n - vă - țăm Și bi - ne să ne pur - țăm.

Școlărei și școlărițe,
Băiețași și voi fetețe,

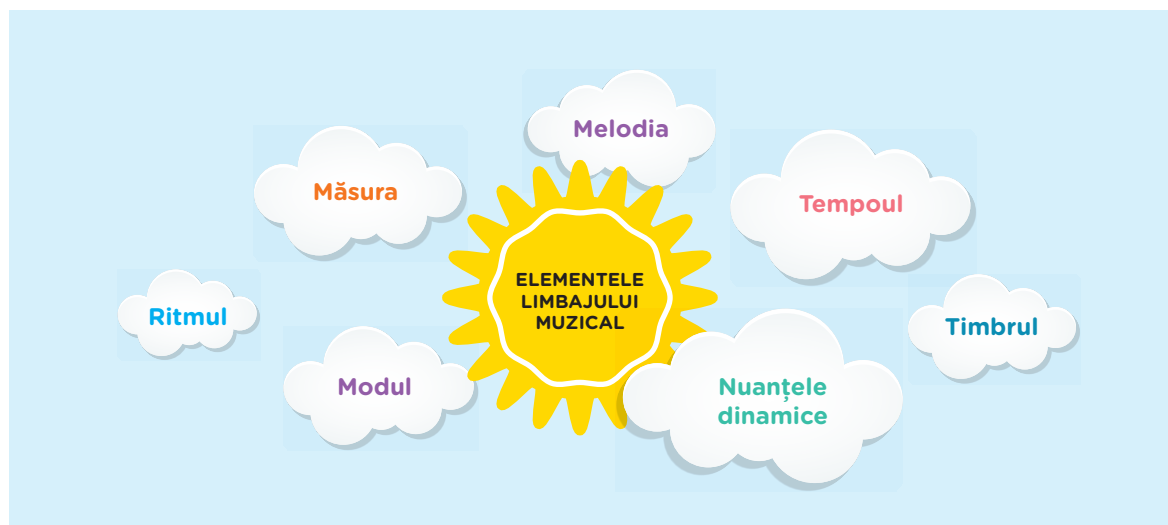
Hai la școală să-nvățăm
Și bine să ne purtăm.

8. Selectați din imaginea de mai jos umbreleța a cărei culoare se potrivește mai bine mesajului din cântecul „Școlărei și școlărițe”. Argumentați-vă răspunsul.

Elementele limbajului muzical

Muzica, fiind un limbaj de comunicare, conține propriile mijloace de expresie, prin care își construiește mesajul (conținutul). Sunetul muzical, prin calitățile sale (înălțimea, durata, intensitatea, timbrul), este constituentul muzicii. El generează **elementele limbajului muzical** care „vorbesc”, ne comunică mesajul.

Forma muzicală

Conținutul unei creații muzicale este organizat conform elementelor de structură ale melodiei: motiv, frază, perioadă. Aceste elemente, îmbinându-se, construiesc **forma muzicală** a creației.

Să ne amintim...

FORMELE MUZICALE	
FORME MUZICALE SIMPLE	FORME MUZICALE COMPUSE
MONOPARTITĂ – o idee muzicală (A)	RONDO – alternarea în dialog a diferitor idei muzicale în care una este de bază (A+B+A+C+A+D+A etc.)
BIPARTITĂ – două idei muzicale (A+B)	VARIAȚIUNI – aceeași idee muzicală „îmbrăcată în alte straie” (A+A1+A2+A3 etc.)
TRIPARTITĂ – trei idei muzicale sau două cu repetarea primei (A+B+C sau A+B+A)	FORMA LIBERĂ – alternarea succesivă a diferitor idei muzicale (A+B+C+D etc.)

Dicționar

Piesa muzicală este o compoziție muzicală de dimensiuni nu prea mari, interpretată de un solist instrumentist sau de un grup de instrumente.

Piesa de concert este o creație instrumentală de proporții mai mari, având o succesiune de două sau mai multe evenimente sonore. Aceasta poate fi interpretată de un solist instrumentist, acompaniat de un grup de instrumente, incluzând elemente de virtuozitate interpretativă, care solicită din partea solistului instrumentist o măiestrie deosebită.

(n. 1948)

Constantin RUSNAC

Piesa de concert „Sărbătoreasca”

Constantin Rusnac este compozitorul care s-a inspirat în creația sa din valorile inestimabile ale folclorului. Talentatul compozitor a alcătuit 2 volume de „Folclor din Moldova”, a publicat culegerea de folclor instrumental „Ca la noi în sat” ș.a.

Constantin Rusnac a devenit cunoscut publicului îndrăgostit de muzică prin armonioasa compoziție de inspirație folclorică „Sărbătoreasca”.

Poetul Grigore Vieru spunea despre această creație: „În piesa «Sărbătoreasca» instrumentele muzicale sună în bună înțelegere, ca apa izvorului care aleargă spre mare”.

9. Audiați piesa de concert „Sărbătoreasca”, de C. Rusnac, și determinați forma ei muzicală.
10. Caracterizați evenimentele sonore ale piesei în baza elementelor de limbaj muzical (melodie, mod, tempo, nuanțe dinamice, timbru).
11. Comparați mijloacele de expresivitate ale muzicii din prima și din cea de-a doua parte a piesei.
12. Comentați citatul de mai sus al poetului Gr. Vieru despre piesa „Sărbătoreasca”.
13. Audiați piesa de concert „Sărbătoreasca”, de C. Rusnac, în interpretarea Orchestrei Simfonice a Filarmonicii Naționale, director artistic Mihai Agafița, iar apoi în interpretarea Orchestrei de Muzică Populară „Rapsozii Moldovei”, dirijor Vitalie Dorin. Identificați asemănările și deosebirile dintre variantele de interpretare. Alegeți varianta preferată.

Orchestra Simfonică a Filarmonicii Naționale

Orchestra „Rapsozii Moldovei”

14. Informați-vă și alcătuiți o comunicare: „Muzica compozitorului Constantin Rusnac – ecoul folclorului muzical”.

Muzica poporului meu

Folclorul muzical

1

Caracteristicile folclorului muzical

Folclor muzical înseamnă „muzica poporului”. Fiecare popor are aspirații și idealuri proprii. Toate acestea sunt reflectate și în muzica poporului respectiv.

Muzica poporului nostru exprimă felul de a fi al neamului: de la nestăpânita bucurie, redată în „sârbă” și în „călușarii”, la îngândurarea profundă, regăsită în „doină” și în „baladă”.

Totalitatea producțiilor muzicale create de popor și răspândite în sânul poporului reprezintă **folclorul muzical**.

Acesta se evidențiază prin:

- tradiție orală (se transmite prin viu grai);
- caracter colectiv (este prelucrat de mai multe persoane);
- caracter anonim (nu se cunoaște autorul);
- sincretism (îmbină elemente din diferite arte, de ex.: muzică și dans).

Dicționar

Folcloric – care aparține folclorului, privitor la folclor (de ex., muzică folclorică, formație folclorică etc.).

Folclorist – persoană care se ocupă de culegerea și studierea folclorului.

(n. 1941)

Sofia VICOVEANCA

Cântecul „Lume cine ți-a pus nume”

Sofia Vicoveanca este una dintre cele mai iubite cântărețe de muzică populară, devenită renumită prin cântecele sale încărcate de emoții. Viața de artistă i-a fost modelată de propriul talent și de dragostea pentru folclor.

Repertoriul Sofiei Vicoveanca cuprinde cântece de leagăn, de nuntă sau cumetrie, doine de dragoste și dor, colinde, balade. Cele mai multe însă sunt cântece de voie bună, unele ușor dojenitoare sau pline de umor, specifice lumii satului.

Cântecul popular „Lume cine ți-a pus nume” reflectă viața cu toate grijile și năzuințele omului.

1. Audiați cântecul popular „Lume cine ți-a pus nume” din repertoriul interpretei Sofia Vicoveanca.

2. Numiți interpreți/interprete renumiți/renumite de muzică populară și creațiile preferate din repertoriul acestora.
3. Învățați și interpretați expresiv cântecul popular „Mierla”.

Mierla

(cântec popular)

Plân-ge mier - la lăn-gă râu, măi, C-a ră - mas
 cui - bul pus - tiu, măi, Pes - te deal pă - lit de bru - me,
 au ple - cat pu - ii în lu - me, Pes - te deal pes -
 te ce - ta - te, Au ple - cat pu - ii de - par - te.

4. Redați prin mișcarea mâinii în spațiu conturul melodic al cântecului „Mierla”.
5. Interpretați cântecul „Mierla” în trei caractere. Care dintre ele se potrivește mesajului pie-sei? Argumentați-vă opinia.

cântec

dans

marș

6. Discutați cu colegii despre conținutul ideilor și sentimentelor transmise de un cântec popular.
7. Scrieți pe caiet prin ce trebuie să cucerească un cântec popular. Vă puteți inspira din ideile ce urmează: ritmul vioi; acompaniamentul original; simplitatea melodiei; instrumentele muzicale bine selectate; refrenul care se memorează ușor. Adăugați și alte idei pe care le considerați importante.

Să ne amintim...

Sunetele muzicale se deosebesc ca durată de sunare. Duratale muzicale se măsoară în timp. Organizarea duratelor într-o anumită ordine stabilește ritmul. Ritmul organizează mersul melodiei. Astfel,

Pătrimea indică un timp:

Optimea este o jumătate de timp:

Doimea durează doi timpuri:

Nota întreagă durează patru timpuri:

8. Observați duratele de note prezente în cântecul „Mierla” și stabiliți relația dintre acestea.
9. Reflectați asupra afirmației folcloristului Andrei Tamazlăcaru: „Legând cântec de cântec, vom auzi muzica ce răsună la celălalt capăt de mileniu”.
10. Scrieți pe caiet cuvintele derivate de la noțiunea „folclor”. Comentați sensul fiecăruia.

Folclorul copiilor

Folclorul copiilor reprezintă o parte componentă a folclorului muzical.

Universul copilăriei este însoțit de creațiile din folclorul copiilor în care domină jocurile, dorințele, bucuriile, supărările, impresiile acestora, dar și marea dorință de cunoaștere și descoperire a lumii înconjurătoare.

Folclorul copiilor include:

- folclor compus și interpretat de adulți pentru copii (cântece de leagăn, muzică pentru dădăcit, jocuri, poezii, povești etc.);
- folclor compus și interpretat de copii (poezii, adresări către fenomenele naturii, animale, plante, păsări, jocuri de cuvinte, cântece).

Când se naște un copil, părinții, din marea dragoste pentru prunc, având speranțe și vise legate de viitorul acestuia, dar și pentru a crea o atmosferă de liniște și armonie, îi intonează cântece de leagăn.

Cântecul de leagăn exprimă dragostea nemărginită a mamei pentru copil, dorința ei de a-l vedea mare, sănătos, împlinit și frumos. Melodia unui astfel de cântec este simplă bazându-se pe un refren din câteva silabe, de obicei *na-ni*.

1. Audiați un cântec de leagăn și determinați stările emoționale transmise. Identificați elementele limbajului muzical ce exprimă stările trăite.
2. Improvizați o melodie pentru un cântec de leagăn conform textului de mai jos.
 Dormi, copile, dormi ușor, De cu seară până-n zori
 Dragul mamei, scump odor, Nani, nani, nani, nani.

Să ne amintim...

Intensitatea (puterea) cu care se cântă piesele muzicale se exprimă prin **nuanțe dinamice**. Acestea se indică la începutul sau pe parcursul textului muzical prin anumite semne numite *termeni de nuanțe dinamice*, de exemplu:

p (*piano*) – încet (cu voce slabă);

f (*forte*) – tare (cu putere);

mp (*mezzo-piano*) potrivit de încet;

mf (*mezzo-forte*) – potrivit de tare.

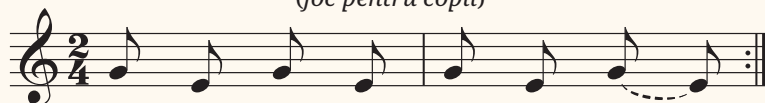
Nuanțele dinamice sunt în strânsă legătură cu conținutul creației muzicale.

Când copilul este mai măricel, părinții își exprimă dragostea prin dezmierdări muzicale și jocuri.

3. Învățați după auz și interpretați jocul „Huța, huța” în diferite tempouri (*Andante*, *Allegro*, *Lento*). Ce observați? Argumentați-vă opinia.

Huța, huța

(joc pentru copii)

Hu - ța, hu - ța cu că - ru - ța,
 Pân' la le - lea Mă - ri - u - ța,
 Pân' la mo - șul Ni - co - lai,
 Să-i dau tur - tă de mă - lai,
 Să ne de - ie vreo doi cai.

Să ne amintim...

Tempoul reprezintă viteza (gradul de mișcare) cu care se interpretează creația muzicală. Termenii de mișcare (gradațiile de tempo) sunt:

Allegro (repede);

Moderato (potrivit de rar, moderat);

Lento (destul de rar, lent);

Andante (rar).

4. Creați mișcări muzical-ritmice conform jocului „Huța, huța”.

5. Învățați și interpretați cântecul-joc „Facem hora mare” prin solfegiere, apoi folosind cuvintele.

Facem hora mare
(cântec-joc)

Allegretto *mf*

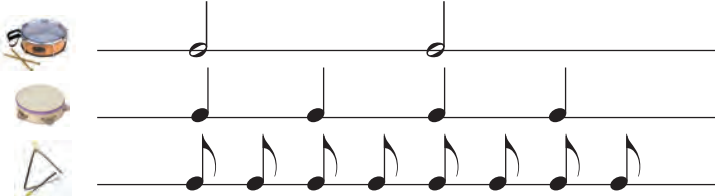
Fa - cem ho - ra ma - re, Ca să fi - e soa - re.
Ne-n - vâr - tim pân' la a - mia - ză, Toți co - pi - ii
se a - șa - ză, Ui - te-a - șa și iar a - șa.

6. Stabiliți, apoi transcrieți pe caiet duratele de note, urmărind codul culorilor de mai jos.

 - roșu - albastru - verde - galben

7. Alcătuiți un acompaniament ritmic al cântecului-joc „Facem hora mare” la instrumente de percuție (tobiță, tamburină și triunglu), utilizând diferite durate de note muzicale.

8. Determinați din câte motive muzicale este alcătuit cântecul-joc de mai sus.

9. Învățați și interpretați acest cântec cu membrii familiei.

Multe cântece sunt create de copii. În ele regăsim lumea ce îi înconjoară. Bunăoară, când soarele se ascunde după nori, copiii cântă:

Luci, soa-re, luci, Că ți-oi da un car de nuci
Și-o pe - re - che de pa - puci,
Și-un că - țel de us - tu - roi,
Din gră - di - nă de la noi.
Un pa - har cu a - pă dul-ce,
Stai pe loc și nu te du-ce!

Dacă văd un fluture, copiii cântă crezând că astfel îl vor face să se joace cu ei:

Flu - tu - raș, Flu - tu - raș,
Zboa - ră sus de pe bu - taș
Și vi - no la mi - ne,
Să mă joc cu ti - ne.

Vara, în zilele călduroase, când încep să cadă primii stropi de ploaie, copiii spun:

Că - ră - mi - dă no - uă,
Dă, Doam - ne, să plo - uă,
Să fi - e cu - ra - tă,
Fă - ră vânt și pia - tră.

10. Interpretați melodia din „Covorașul muzical”.

SOL								
MI								
	Melc,	melc,	co-do-	belc,	Scoa-te	coar-ne	bo-u-	rești,

11. Continuați să alcătuiți covorașul muzical pe caiet după versurile:
Și te du la mare,/ Și bea apă tare,// Și te du la Dunăre,/ Și bea apă tulbure.

12. Discutați cu părinții și aflați ce jocuri le-a însoțit copilăria. Completați *Portofoliul personal* cu jocurile copilăriei părinților și bunicilor voștri.

Varietatea cântecului popular

Cântecul popular însoțește mereu și pretutindeni viața omului în toată amploarea ei, având o deosebită bogăție tematică și varietate melodică.

Dintre toate genurile muzicii populare, cântecul popular este cel mai bogat ca mesaj și mai larg răspândit. El exprimă trăiri, gânduri și stări sufletești ale omului.

Sfera cântecului popular cuprinde piese: de dragoste, de viață grea, de jale, de dor, de înstrăinare, recruțești, satirice, contemporane etc.

Un aport valoros în păstrarea și transmiterea tezaurului muzical folcloric îl aduc folcloriștii.

(1877–1968)

Tiberiu BREDICEANU

Piesa „Cântă puiul cucului”

Compozitorul Tiberiu Brediceanu a fost membru al unei familii ilustre, preocupate de viața culturală românească.

A studiat muzica din copilărie și toată viața a fost pasionat de folclorul muzical românesc.

Mulți ani a cutreierat țara fiind culegător de folclor. A adunat peste 2 000 de piese (colinde, balade, doine, variate cântece, melodii de joc), publicându-le în 10 volume de folclor muzical românesc.

Pentru interpretare scenică, a adaptat melodii de doine, balade, cântece și de dans popular.

A adus în atenția publicului subiecte din viața satului („La șezătoare”, „La seceriș”, „Învierea”), cu tradițiile și obiceiurile muzicale strămoșești.

Creația „Cântă puiul cucului”, de o melodicitate deosebită, face parte din volumul „Doina și cântece poporale”.

1. Audiati piesa „Cântă puiul cucului”, de T. Brediceanu.
2. Analizați și caracterizați această piesă conform algoritmului: trăirile exprimate (sentimentele, emoțiile, stările etc.); tempoul; modul muzical (major sau minor); nuanțele dinamice.

Cântecul folcloric se distinge printr-o varietate mare datorită trăsăturilor specifice ale limbajului muzical, care ajută la redarea expresivă a trăirilor și stărilor sufletești în corelație cu conținutul propriu-zis.

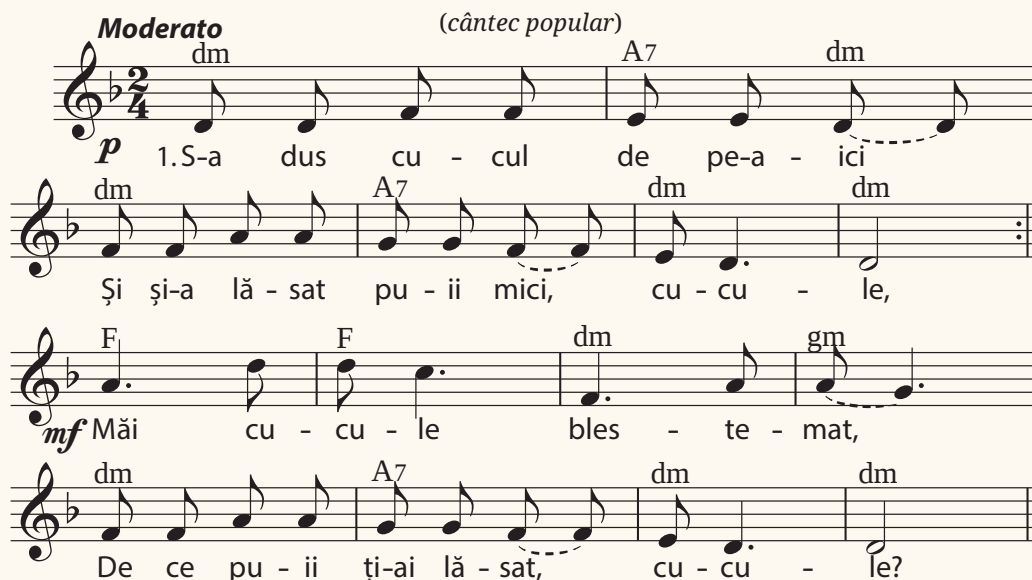
Cântecele de jale, de dor și de înstrăinare

Dorul, jalea, înstrăinarea reprezintă teme care sunt redată în cântecele populare. **Cântecele de jale, de dor și de înstrăinare** sunt mult îndrăgite de ascultători, datorită conținutului profund ce descrie existența în care se regăsește fiecare om. Bunăoară, viața prin străini, ce provoacă despărțirea de locurile natale, de cei apropiați, este comparată de autorul cântecului popular cu viața puiului de cuc.

3. Învățați și interpretați expresiv cântecul popular „S-a dus cucul de pe-aici”.

S-a dus cucul de pe-aici

Moderato (cântec popular)

p 1. S-a dus cu - cul de pe-a - ici
dm *A7* *dm* *dm* *dm*
 Și și-a lă - sat pu - ii mici, cu - cu - le,
F *F* *dm* *gm*
mf Măi cu - cu - le bles - te - mat,
dm *A7* *dm* *dm*
 De ce pu - ii ți-ai lă - sat, cu - cu - le?

2. De ce puii ți-ai lăsat
 Și-ai plecat drum depărtat?
 Ei cu jale țipă-n glas –
 Fără maică au rămas.
3. I-am lăsat într-o grădină,
 Să-i crească maică străină,
 I-am lăsat cu-o turturea,
 Ca să-i îngrijească ea.
4. Și când cucul a venit,
 Puii mari el i-a găsit.
 Cucul, de părere bună,
 Cântă-n codru de răsună.

4. Observați rolul și importanța elementelor interpretative, specifice cântecului și respectați-le în cadrul intonării.
5. Regăsiți în notele cântecului popular „S-a dus cucul de pe-aici” motivul ritmic:

- Cum credeți, de ce se repetă acest motiv?

6. Identificați succesiunea și conținutul imaginilor muzicale care derulează în piesă.
7. Caracterizați sentimentele, dispozițiile, trăirile exprimate prin acest cântec.
8. Determinați tipul cântecului „S-a dus cucul de pe-aici”. Argumentați răspunsul.

Cântecele haiducești și recruțești

Cântecele haiducești și recruțești oglindesc evenimente, personalități importante din istoria poporului românesc. Subiectul acestor cântece reflectă pagini triste din istoria neamului de peste sute de ani, povara vieții de pe urma asupririi și robiei turcești.

Cântecele haiducești descriu curajul, bărbăția, sacrificiul pe care l-au adus haiducii pentru obținerea libertății și a dreptății. Aceștia insuflau oamenilor încredere, chemând la luptă împotriva asupritorilor și celor îmbogățiți pe spatele altora.

Cântecele recruțești descriu războaiele aducătoare de nenorociri, viața grea și amară a recruților, dar și a mamelor care își așteaptă feciorii sau a soțiilor ce își așteaptă soții de la război.

E bine să mai știm...

Haiducii au fost țăranii care, răzvrătindu-se împotriva asupririi, își părăseau casele și trăiau în păduri în cete, jefuind pe bogații lacomi și ajutând pe săraci. Erau considerați de popor eroi care luptau pentru dreptate și ajutau oamenii simpli.

Recruții sunt soldații începători în rândurile armatei. În trecut, recruții erau încorporați în armată pe un termen de 25 de ani.

9. Audiați cântecul haiducesc „Radul mamei, Radule” din repertoriul interpretei de muzică populară Zinaida Julea.
10. Audiați cântecul recruțesc „Doamne, ce de-nalți sunt munții” din repertoriul interpretei de muzică populară Maria Iliuț.
11. Caracterizați expresivitatea creațiilor audiate, ținând cont de mesajul pieselor, de tempo, ritm și timbru.
12. Completați *Portofoliul personal* cu alte cântece populare de dor, de jale, de înstrăinare, haiducești și recruțești.

Cântecul liric

Prin conținutul său, **cântecul liric** reflectă sentimentele, emoțiile, experiențele – toată lumea interioară a omului, cu profunda ei sensibilitate.

Alături de cântecul liric, regăsim *romanza populară*, definită ca „un cântec tânguios”. Melodia acesteia însoțește strofele textului liric, care este o mărturisire directă a unor sentimente pe înțelesul tuturor.

Una dintre cele mai cunoscute romanze populare este „Ciobănaș cu trei sute de oi”.

Nicolae Grigorescu.
„Ciobănaș cu turma de oi”

13. Audiați romanța „Ciobănaș cu trei sute de oi” în două variante:
a) vocală, în interpretarea Ioanei Radu; b) instrumentală, în interpretarea lui Gheorghe Zamfir.
14. Analizați ambele variante ale creației și determinați sonoritatea lor sub aspectul asemănărilor și deosebirilor dintre ele.
15. Reprezentați prin gestul mâinii conturul melodiei acestei romanțe.

Cântecul păstoresc

O îndeletnicire străveche a neamului nostru este creșterea oilor. Deprinși să trăiască în mijlocul turmelor, să cutreiere munții și câmpiile, strămoșii și-au înfățișat viața în **cântecele păstorești**. În ele găsim minunate tablouri și imagini din natura ce-i înconjură.

16. Învățați și interpretați expresiv cântecul popular „Ciobănaș la oi am fost”.

Ciobănaș la oi am fost

(cântec popular)

Allegretto

mf 1. Hai, hai, hai! Cio - bă - naș la oi am fost,
tra, la, la, tra, la, la. Hai, hai, hai!
Cio - bă - naș la oi am fost, tra, la, la, tra, la, la.
p Mă cu-nosc mi - oa - re - le, tra, la, la, tra, la, la,
Mă cu-nosc mi - oa - re - le, tra, la, la, la, la, la.

2. Hai, hai, hai!
Ciobănaș la oi m-am dus, tra, la, la...
Hai, hai, hai!
Fug oile ca de urs, tra, la, la...
Dar mă cheamă mielele, tra, la, la...
Cu ochii ca stelele, tra, la, la... | 3. Hai, hai, hai!
Place-mi urda, place-mi cașul, tra, la, la...
Hai, hai, hai!
Place-mi urda, place-mi cașul, tra, la, la...
Dar mai bine ciobănașul, tra, la, la...
Că-mi zice cu căvălașul, tra, la, la... |
|--|---|

17. Identificați în cântecul „Ciobănaș la oi am fost” elementele de limbaj muzical ce reflectă momente din viața păstorului.

Cântecul de glumă

O răspândire largă în creația muzicală populară au **cântecele de glumă**, care cuprind și cântece satirice, de petrecere. Caracterul lor este, de regulă, vioi. Cântecele de glumă uneori iau în derâdere trândăvia, zgârcenia, lăcomia, prostia, răutatea și alte metehne omenești.

18. Audiați cântecul „M-am pornit la Chișinău” și improvizați un acompaniament ritmic.
19. Observați și argumentați importanța elementelor de limbaj muzical (ritm, tempo, mod) în redarea conținutului acestui cântec.
20. Elaborați desenul ritmic, aplicând duratele de note potrivite versurilor de mai jos. Ce observați?

/ _____ / _____ /
 M-am por-nit la Chi-și-nă-u C-o că-ru-ță și-un cal rău,
 / _____ / _____ /
 Mă-ntâl-ni-i c-un cus-cru-al meu Și m-a îm-bi-at să beu.

21. Notați pe caiet emoțiile și impresiile pe care vi le-au produs cântecele populare studiate conform tabelului de mai jos.

„Ciobănaș cu trei sute de oi”

„M-am pornit la Chișinău”

Dansul teatralizat „M-am pornit la Chișinău”

E bine să mai știm...

Cântecul „M-am pornit la Chișinău” este unul foarte vechi. A fost interpretat de mai mulți artiști celebri: Eugeniu Ureche, Ioan Paulencu, Dumitru Gheorghiu. Există și un dans teatralizat cu același conținut, în rolurile principale fiind interpreții Spiridon Mocanu și Ion Furnică, artiști coregrafi celebri.

Cântecul popular contemporan

Cântecele populare contemporane reflectă evenimente din viața de azi a neamului. Ele au o tematică actuală, care evoluează continuu, odată cu schimbările din viața poporului.

22. Învățați și interpretați expresiv cântecul popular „Dragă mi-i și mult mi-i drag”.

Dragă mi-i și mult mi-i drag

Allegretto

(cântec popular)

1. Dra - gă mi-i și mult mi-i drag

Să tră - iesc pe-a - cest me - leag,

Un - de lu - ce soa - re - le

Și șop - tesc iz - voa - re - le.

2. Dragă mi-i pământul meu,
Unde pot cânta și eu,
Viile și văile,
Cerul și cu stelele.
3. Dragă mi-i să ies în zori
Între spice, între flori.
Și lucrând câmpiile,
S-ascult ciocârlile.
4. S-ascult ciocârlile,
S-adun bucuriile.
Dragă mi-i și mult mi-i drag
Să trăiesc pe-acest meleag.

23. Care este mesajul cântecului „Dragă mi-i și mult mi-i drag”? Selectați din textul piesei cuvintele ce exprimă acest mesaj.

24. Observați și comentați relația dintre text și melodie în cântecul respectiv.

25. Elaborați planul de interpretare a cântecului.

Algoritm:

Cântecul „Dragă mi-i și mult mi-i drag”					
Introducere	Strofa I	Strofa a II-a	Strofa a III-a	Strofa a IV-a	Sfârșit
					
	Cu ce dispoziție vom interpreta cântecul? Care sunt rolurile pe care le vom avea în interpretare? În ce formă vom interpreta cântecul (dialog, lăntșor, solo, grup)?				

26. Împărțiți-vă în trei grupuri și interpretați cântecul astfel:
 Primul grup intonează cântecul.
 Al II-lea – execută ritmul cântecului la tobiță sau la tamburină.
 Al III-lea – execută ritmul cântecului prin bătăi din palme.
 Schimbați-vă rolurile la repetarea cântecului.

27. Căsuțele pătratului alăturat au durate care însumează patru timpi atât pe verticală, pe orizontală, cât și pe diagonală. Executați prin bătăi din palme exercițiul ritmic obținut.

28. Executați ritmic fragmentul și selectați versurile potrivite acestuia din variantele de mai jos.

a) Hai la joc cu noi.	d) Hai, copii, săriți la joc.
b) Să cântăm cu drag.	e) Doină, doină, cântec dulce.
c) Frunză verde busuioc.	f) Copilărie, dulce pădărie.

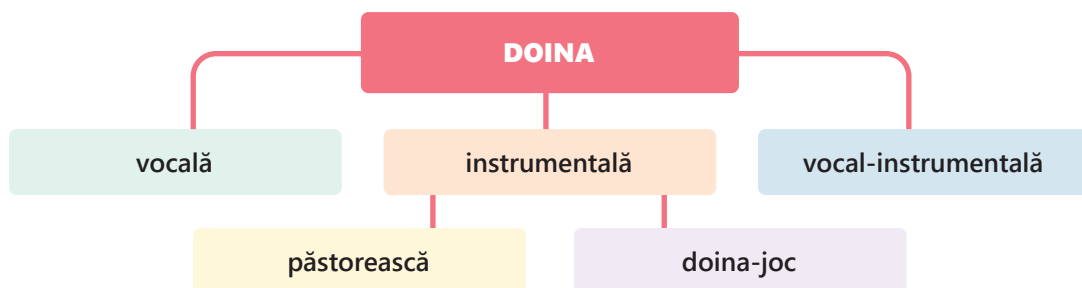
29. Realizați *Cartea de vizită* „Cântecul popular și varietatea lui”, respectând reperele: *definiție, tip, particularități, exemple*.
30. Dați exemple de cântece populare contemporane, ce reflectă diferite evenimente din viața omului.
31. Numiți cântecele populare preferate. Argumentați opțiunea.
32. Stabiliți un repertoriu de cântece populare pentru unul dintre evenimentele importante din viața cotidiană.

Genurile reprezentative ale folclorului muzical

Doina

Unul dintre cele mai valoroase și mai reprezentative genuri ale folclorului nostru muzical este **doina**, care s-a născut în vremurile străvechi în mediul păstoresc.

Doina se execută într-o mișcare lentă și în caracter improvizatoric. Ea se interpretează de regulă solistic, dar și în varianta corală. „Un popor care cântă doina atât de frumos nu poate fi decât bun la suflet”, afirma George Enescu.

Dicționar

Improvizatoric – interpretare în tempo și ritm libere, fără respectarea lor strictă. În muzica populară, în unele cazuri, se indică pentru acest mod de interpretare cuvântul „doinind”.

Solistic – interpretare de către o singură persoană (cântăreț sau instrumentist).

1. Notați pe caiet tabelul de mai jos și completați trăsăturile caracteristice doinelor, selectând cuvintele potrivite din legendă.

Doina	Gen/tip de interpretare	...	Gen/tip	Caracter	Mesaj
	Caracter	...	Vocal	Melodios	Libertate
				Măreț	Bucurie
				Vesel	Bărbăție
	Mesaj	...	Instrumental	Meditativ	Dragoste
				Săltăreț	Tristețe
				Cantabil	Mândrie
			Vocal-instrumental	Nostalgic	Victorie
				Eroic	Calm
				Triumfal	Jale

(1911–1972)

Maria LĂTĂREȚU

Doina „Mă uitai spre răsărit”

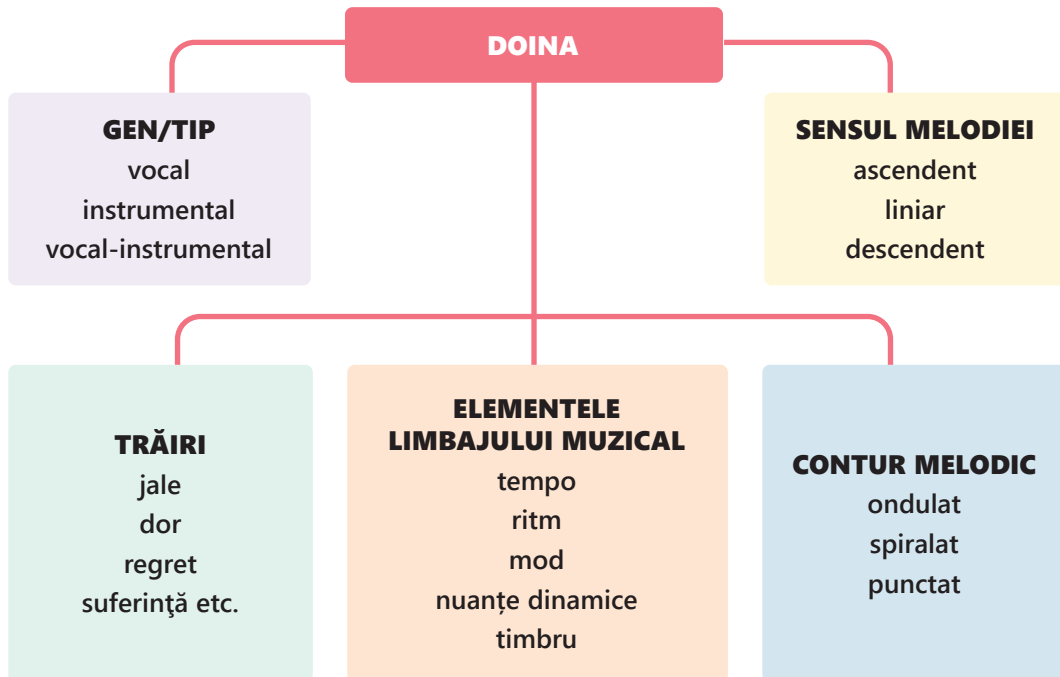
Maria Lătărețu a fost una dintre cele mai îndrăgite interprete de muzică populară românească, fiind supranumită „privighetoarea Gorjului”.

Fiică de lăutari celebri, a moștenit de la părinți darul cântecului. „Am învățat să cânt și imitând păsările”, afirma interpreta.

Vocea unică și inconfundabilă a ajutat-o să devină vestită de foarte tânără. A fost prima cântăreață a Orchestrei de Muzică Populară „Barbu Lăutaru”. Celebra interpreta încânta publicul prin vocea, stilul și repertoriul său pe care îl selecta cu multă măiestrie.

Marea cântăreață a lăsat o zestre folclorică neprețuită, iar sufletul ei cald este resimțit în interpretarea fiecărui cântec din repertoriul său, ce cuprinde peste o mie de melodii. Drept testament ne-a lăsat piesa „Vă las cântecele mele”, pe care a interpretat-o la ultimul său concert.

2. Audiati doina „Mă uitai spre răsărit”. Determinați cărui tip de doină aparține și observați specificul interpretării.
3. Audiati și alte doine, cum ar fi: „Doină” din repertoriul Mariei Drăgan; „Doină de jale” interpretată de Nicolae Sulac; „Doină de leagăn” cântată de Maria Iliuț și caracterizați-le conform reperelor propuse în schema de mai jos.

4. Improvizați o melodie în stil de doină pe versurile:
 Doină, doină, cântec dulce, Doină, doină, vers cu foc,
 Când te-aud, nu m-aș mai duce. Când răsuni, eu stau pe loc.

5. Învățați și interpretați expresiv cântecul popular „Doină, doiniță”.

Doină, doiniță

(cântec popular)

Vesel

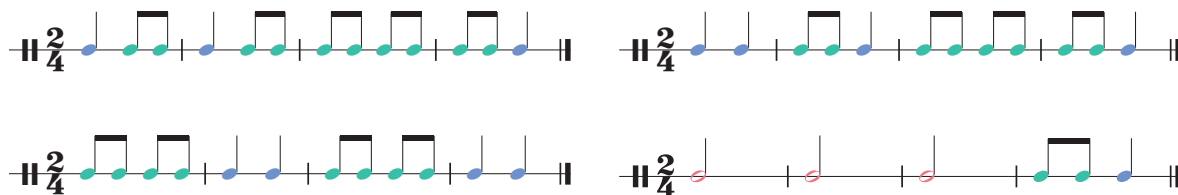

1. Noi sun-tem co - pi - ii tăi, Doi - nă, doi - ni - ță.
 Te-am cu - les din lunci și văi, Doi - nă, doi - ni - ță.
 Te-am cu - les de la stră - moși, Doi - nă, doi - ni - ță.
 De prin co - drii cei fru - moși, Doi - nă, doi - ni - ță.

2. Te-a cântat un ciobănel,
 Doină, doiniță.
 Azi te cânt și eu cu el,
 Doină, doiniță.
 Te-a cântat o mioriță,
 Doină, doiniță.
 Azi te cânt-a mea guriță,
 Doină, doiniță.

3. Doină – plai frumos bogat,
 Doină, doiniță.
 Doină, cântecul meu drag,
 Doină, doiniță.
 Te-au cântat strămoșii mei,
 Doină, doiniță,
 Azi te cânt și eu cu ei,
 Doină, doiniță.

6. Interpretați cântecul „Doină, doiniță” în variantele: a) dialog muzical; b) lăntșor muzical.
7. Interpretați cântecul de mai sus, însoțit de acompaniamentul ritmic ce urmează:

Balada

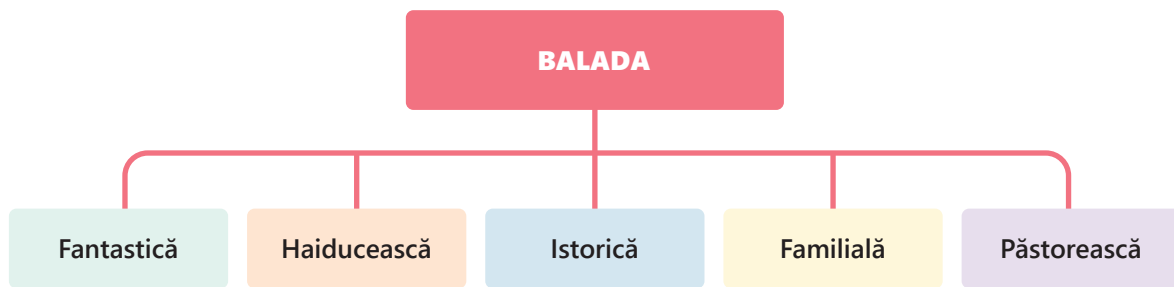
Balada este unul dintre genurile folclorice vechi, care își are rădăcinile în trecutul istoric al neamului. În popor i se mai spune *cântec bătrânesc*. Balada este un cântec narativ de mari dimensiuni, în care se exprimă atitudinea față de natură, de oameni.

În folclorul nostru, balada este un gen de muzică pentru ascultare. Dacă pe vremuri balada se interpreta la orice fel de petrecere, astăzi se cântă mai rar.

E bine să mai știm...

Balada populară este o operă în versuri, în care rolul determinant îi revine narațiunii (poveștii). Baladele relatează despre întâmplări, evenimente reale sau imaginare. Versurile baladei sunt cântate sau recitate, fiind acompaniate de un instrument muzical.

Există balade cântate doar de femei sau doar de bărbați, dar și balade interpretate doar de lăutari.

8. Copiați pe caiet grila de mai jos, indicând prin săgeți caracteristicile corespunzătoare doinei și baladei.

DOINA

- Gen reprezentativ al folclorului apărut în mediul păstoresc.
- Creație muzicală care relatează despre întâmplări și evenimente.
- Creație muzicală de tip: vocal, instrumental sau vocal-instrumental.

BALADA

- Creație muzicală ale cărei versuri sunt cântate sau recitate.
- Gen folcloric vechi denumit și cântec bătrânesc.
- Creație vocală care poate fi fantastică, haiducească, păstorescă.

9. Copiați pe caiet enunțurile de mai jos, marcând cu litera A (dacă este adevărat) sau cu litera F (dacă este fals). Argumentați opțiunea.

Balada este o operă narativă.

Balada este un gen instrumental.

Balada relatează întâmplări.

Una dintre ocupațiile străvechi ale neamului nostru a fost păstoritul. Fiind practicat timp de milenii, el a generat un repertoriu legat de viața păstorilor. În acest mediu a luat naștere și balada „Miorița”.

De aleasă frumusețe artistică, această baladă a trezit admirația multor oameni de cultură (literați, muzicieni, pictori).

10. Amintiți-vă conținutul baladei „Miorița”.

(1936–2003)

Nicolae SULAC

Balada „Miorița”

Nicolae Sulac va rămâne unul dintre cei mai îndrăgiți cântăreți de muzică populară din Moldova. Supranumit „rapsodul neamului”, a dăruit publicului un vast repertoriu de cântece despre viața omului, care constituie un adevărat tezaur folcloric. Artistul cucerea publicul și prin maniera de interpretare, prin timbrul vocii sale irepetabile.

Cântecele noastre strămoșești le-a cunoscut în satul de baștină ascultându-le și învățându-le de la consăteni. Apoi, ca solist al Orchestrelor „Fluieraș” și „Lăutarii”, a avut un vast repertoriu de piese folclorice: doine, balade, cântece de dor și de jale, dar și de glumă, de voie bună. Balada „Miorița” reprezintă culmea măiestriei sale interpretative. Ea a fost realizată cu o expresivitate uimitoare și o emotivitate excepțională de către marele cântăreț împreună cu Orchestra Națională de Muzică Populară „Lăutarii”.

Rapsodul Nicolae Sulac

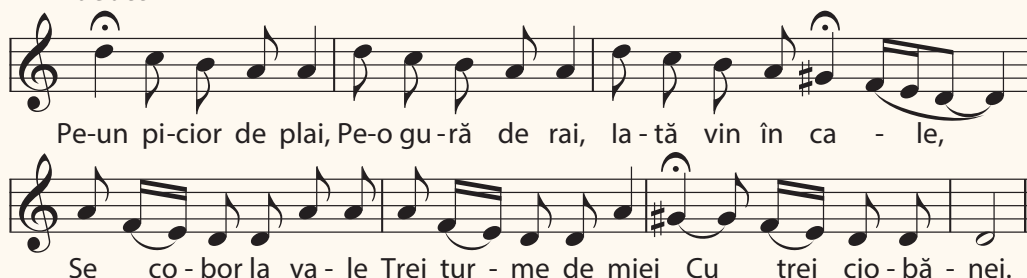
11. Audiati și urmăriți derularea evenimentelor în balada populară „Miorița”, interpretată de maestrul Nicolae Sulac.

12. Identificați în fragmentul de mai jos mijloacele de expresie care au contribuit la redarea mesajului muzical.

Miorița

(fragment)

Rubato

Pe-un pi-cior de plai, Pe-o gu-ră de rai, la-tă vin în ca - le,
Se co-bor la va - le Trei tur - me de miei Cu trei cio - bă - nei.

Unu-i moldovan,
Unu-i ungurean
Și unu-i vrâncean.
Iar cel ungurean
Și cu cel vrâncean,

Mări, se vorbiră,
Ei se sfătuiră
Pe l-apus de soare
Ca să mi-l omoare
Pe cel moldovan,
Că-i mai ortoman.

13. Audiați independent diferite balade populare: haiducești („Codreanu”, „Toma Alimoș”); istorice („Ilincuța”, „Voichița”); fantastice („Soarele și luna”).
14. Elaborați un proiect artistic dedicat muzicii populare cu genericul „Perle din strămoși lăsa-te”, care să conțină poezii, proverbe, frământări de limbă, ghicitori, cântece și dansuri populare studiate în acest an, precum și în clasele anterioare. Vă recomandăm să implicați și membrii familiei, mai ales bunicii și părinții, care cunosc muzica populară și vă vor ajuta. Pot fi invitați la activitate formații de muzică populară din localitate, interpreți, folcloriști.

Algoritm:

1. Selectarea repertoriului – cântece, poezii, ghicitori, dansuri etc.;
2. Elaborarea și diseminarea pliantului și a invitațiilor;
3. Pregătirea scenariului activității;
4. Realizarea repetițiilor și învățarea programului stabilit;
5. Prezentarea activității în sala festivă sau în alt loc amenajat din localitate;
6. Asigurarea promovării rezultatelor activității prin publicarea materialelor în surse media.

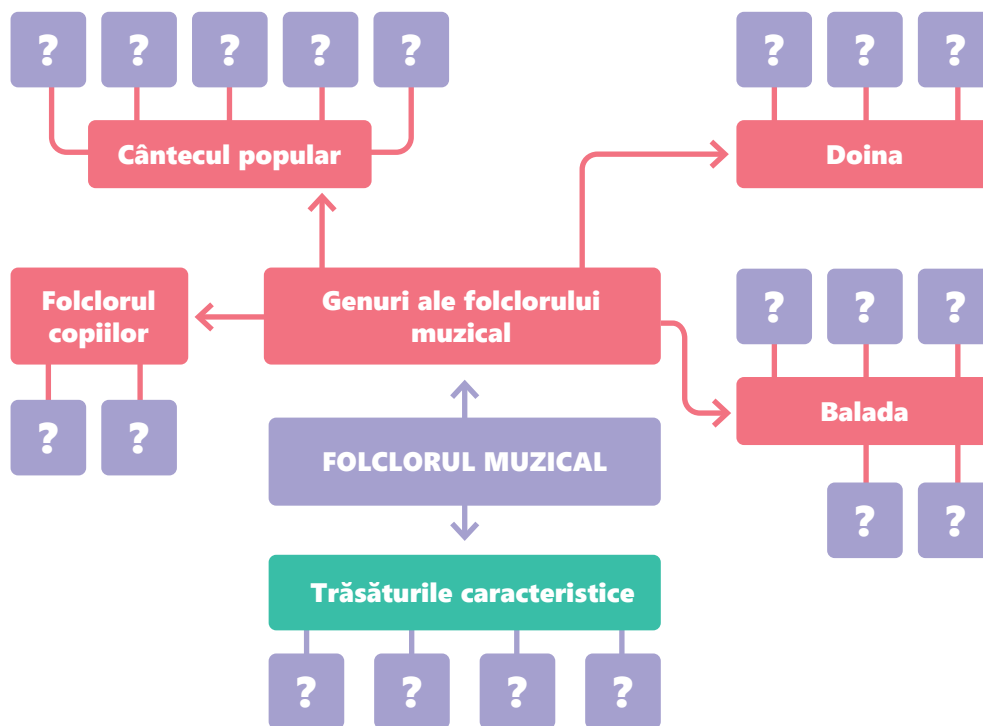
E bine să mai știm...

Subiectul baladei păstorești „Miorița” a servit drept sursă de inspirație pentru mulți compozitori. Astfel, arta componistică națională include poemul coral „Miorița”, de Paul Constantinescu; poemul „Miorița” pentru voce, orgă și bandă magnetică, de Tudor Chiriac; oratoriul „Miorița”, de Anatol Vieru; oratoriul „Miorița”, de Ion Macovei etc.

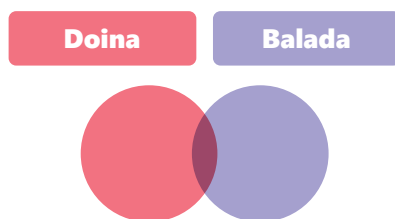
Autoevaluare

1

1. Definește prin cuvinte proprii noțiunea *muzica populară*.
2. Completează pe caiet tabelul de mai jos.

3. Numește creațiile muzicale audiate sau interpretate care ți-au plăcut cel mai mult.
4. Creează un acompaniament ritmic pentru cântecul tău preferat din acest capitol.
5. Formulează câteva reguli pentru interpretarea expresivă a unui cântec popular.
6. Completează (pe caiet) diagrama de mai jos, identificând asemănările și deosebirile dintre doină și baladă.

7. Extrage din afirmația ce urmează cuvintele-cheie caracteristice folclorului muzical:
 „Noi, ținându-ne de baladele și eposurile noastre, ne descoperim trecutul, istoria și pe noi înșine în conținutul lor...”
 (Nicolae Dabija)

Muzica poporului meu

Tezaurul folclorului muzical

2

Interpreți de muzică populară

Un aport considerabil în promovarea tezaurului muzical folcloric îl au **interpreții de muzică populară**. Aceștia interpretează muzica populară cu vocea sau la instrumente populare, în calitate de soliști sau în grup (formație, ansamblu, orchestră).

Solistul vocalist

Solistul vocalist colaborează cu folcloriștii selectând cele mai valoroase creații din tezaurul folcloric. Acesta interpretează muzica populară cu vocea de unul singur sau este acompaniat de un instrumentist ori un grup de instrumente populare. Soliștii vocaliști se regăsesc, de regulă, în formațiuni/orchestre de muzică populară.

În palmaresul cultural al țării noastre figurează nume de soliști vocaliști de muzică populară cunoscuți în toată lumea: Tamara Ciobanu, Nicolae Sulac, Nicolae Glib, Mihai Ciobanu, Zinaida Julea, Maria Iliuț, Ioana Căpraru, Valentina Cojocaru, Ion Paladi ș.a.

(1914–1990)

Tamara CIOBANU

Tamara Ciobanu a fost prima interpretă de muzică populară din Moldova. Împreună cu instrumentiștii din Formația „Fluieraș”, a scos din uitare cântecele folclorice, aducându-le publicului nu doar în palatele de cultură, ci și pe scenele improvizate din câmp, vii și livezi.

Cu măiestrie admirabilă a cântat doine, balade, cântece de jale și de voie bună cu vocea-i gingașă, ușoară, fiind numită „privighetoarea Moldovei”.

De mică a avut o dragoste deosebită de cântecul popular. Fiind elevă la Chișinău, a cântat în vestitul cor mitropolitan condus de Mihail Berezovschi.

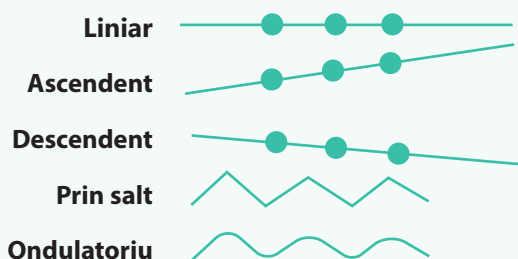
Și-a început studiile în domeniul medicinei, însă dragostea de cântec îi va schimba soarta: în scurt timp urma să devină cântăreață. A studiat la Conservatorul din Chișinău, specializându-se în muzica academică. Prin activitatea de solistă vocalistă a Orchestrei de Muzică Populară „Fluieraș”, a devenit vestită în întreaga lume, popularizând fermecătoarele cântece ale poporului nostru.

1. Audiati „Doina” din repertoriul cântăreței Tamara Ciobanu. Prin ce fascinează această piesă?
2. Selectați informații despre interpreți notorii de muzică populară din Republica Moldova.

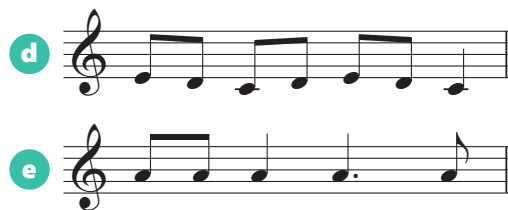
3. Alcătuiți *Cartea de vizită* a unui interpret de muzică populară preferat după algoritmul:
- 1) nume, prenume;
 - 2) scurte date biografice;
 - 3) cele mai reprezentative creații;
 - 4) performanțe;
 - 5) argumentele privind preferințele față de interpretul respectiv.
4. Identificați cântece despre părinți în repertoriul interpreților de muzică populară de la noi și ascultați-le în familie.

Să ne amintim...

Într-o melodie, sunetele se înlănțuie, alcătuiind motive care se repetă, urcă sau coboară. Aceste grupuri alcătuiesc sensul mersului melodiei. Distingem următoarele sensuri ale mersului melodiei:

5. Recunoașteți din exemplele de mai jos sensurile mersului melodic.

6. Improvizați o melodie corespunzătoare unui sens al mersului melodic pe versurile ce urmează:

Toți la stânga și la dreapta
Veseli să săltăm,
Haiducește, voinicește
Hora să jucăm.

7. Învățați și interpretați expresiv cântecul popular „Dragă floricica mea”.

Dragă floricica mea

(cântec popular)

Moderato

mf 1. De la deal de ca - sa noas - tră,
De la deal de ca - sa noas - tră, Creș - te-o flo - ri -
ci - c-al - baș - tră, Dra - gă flo - ri - ci - ca mea.

2. Mai la deal de floricică,
Mai la deal de floricică
Pasc caii lui Ionică,
Dragă floricica mea.
3. Face umbră cu mantaua,
Face umbră cu mantaua,
Vânt își face cu basmaua,
Dragă floricica mea.
4. Astfel el se răcorește,
Astfel el se răcorește,
Și de oaste se gătește,
Dragă floricica mea.

8. Determinați sensul mersului melodiei în cântecul „Dragă floricica mea”.
9. Intonați cântecul popular de mai sus executând mișcări de dans.
10. Scrieți pe caiet, pe un portativ, succesiunea notelor corespunzătoare legendei, aplicând durate de optimi. Intonați și gândiți-vă despre ce creație vă amintește motivul muzical obținut.

 = do = re = mi = fa = sol = la

Solistul instrumentist

Solistul instrumentist interpretează muzica populară la un instrument popular (vioară, nai ș.a.) de unul singur sau acompaniat de orchestră/ansamblu. Farmecul muzicii populare instrumentale se datorează talentului, dar și exersărilor îndelungate ale artistului.

Mari nume de soliști instrumentiști de muzică populară sunt: naiștii Gheorghe Zamfir, Vasile Iovu; violoniștii Serghei Lunchevici, Dumitru Blajinu, Nicolae Botgros; trompetistul Valeriu Hanganu; acordeoniștii Mihai Bătrânu, Mihai Amihalachioaie, Vitalie Advahov ș.a.

(n. 1941)

Gheorghe ZAMFIR

Celebrul naist Gheorghe Zamfir, interpret și compozitor român, încă din copilărie manifesta înclinații muzicale, fiind atras îndeosebi de muzica populară.

Întreaga sa carieră muzicală o dedică instrumentului popular – naiul, fiind supranumit „regele naiului”. A compus peste 400 de creații pentru acest instrument.

A adus schimbări inovatoare în însăși construcția naiului, astfel devenind posibilă interpretarea lentă la nai a melodiilor populare (de ex., doine, cântece de leagăn, de jale ș.a.). Totodată, maestrul a introdus naiul în toate stilurile și genurile muzicale, aducând acest instrument în atenția publicului larg.

Marele naist a contribuit substanțial la dezvoltarea muzicii mondiale.

11. Audiați melodii folclorice din repertoriul instrumentistului Gheorghe Zamfir (de ex., „Ca în luncă”, „Doina de la Vișina”, „Ciobănașul singuratic” ș.a.).
12. Prin ce cucerește muzica interpretată la nai?
13. Numiți alți interpreți de muzică la nai de la noi și din România. Ce piese ați audiat din repertoriul acestor instrumentiști?
14. Completați pe caiet casețele din tabelul de mai jos cu informația corespunzătoare.

Solist instrumentist	Instrument muzical	Creații muzicale reprezentative
Valeriu Hanganu		
		„Doina de la Vișina”
	Acordeon	

Orchestra de muzică populară

Orchestra de muzică populară este o formație alcătuită din artiști instrumentiști, care cântă la instrumente populare interpretând piese culese din folclor. Totodată, orchestra acompaniază artiștii vocaliști, instrumentiști și pe cei de dans popular. De aceea orchestra se conformează caracterului de interpretare a cântecelor și a dansurilor populare.

15. Examinați imaginile cu afișe de concert de mai jos. Ce cunoașteți despre orchestrele de muzică populară înfățișate?

16. Numiți și alte orchestre de muzică populară cunoscute în Republica Moldova și în România.
17. Vizionați secvențe din concerte susținute de diferite orchestre de muzică populară.
18. Determinați paleta de instrumente de muzică populară și observați sonoritatea lor.

E bine să mai știm...

Orchestra Națională de Muzică Populară „Lăutarii”, condusă și dirijată de maestrul Nicolae Botgros, este model de virtuozitate și măiestrie în interpretarea muzicii instrumentiste. Orchestra este formată din instrumentiști renumiți, printre care: Oleg Antoci, Valeriu Cașcaval, Boris Rudenco, Ion Buldumea, Corneliu Botgros, Simion Tîrșu ș.a.

Creațiile instrumentale de vârf ale orchestrei sunt: „Ciocârlia”, „Joc mare”, „Hora Mărțișorului”, „În amintirea lăutarilor moldoveni” ș.a.

19. Audați piesa instrumentală „Întrecere lăutărească”, executată de Orchestra de Muzică Populară „Fluieraș”, și determinați instrumentele muzicale care răsună.

Piesa „**Întrecere lăutărească**”, executată de Orchestra de Muzică Populară „Fluieraș”, amintește de tradițiile interpretative ale lăutarilor. La realizarea acestei lucrări își dau concursul mai mulți muzicanți, demonstrând frumusețea muzicii populare, interpretate la diferite instrumente muzicale.

Orchestra de Muzică Populară „Fluieraș”, condusă de Serghei Ciuhrii (1995–2013)

20. Notați pe caiet succesiunea apariției instrumentelor muzicale care interpretează creația.
21. Informați-vă și alcătuiți o scurtă comunicare despre Orchestra de Muzică Populară „Fluieraș” (istoricul apariției, conducătorii/dirijorii, soliștii formației).
22. Completați *Portofoliul personal* cu informații despre alte orchestre de muzică populară notorii și dirijorii lor din Republica Moldova (de ex., Orchestra „Busuioc moldovenesc”).
23. Audați împreună cu familia creații interpretate de orchestre de muzică populară din Moldova.
24. Audați creația populară „Ciocârlia” în diferite variante instrumentale: Vasile Iovu (nai); Nicolae Botgros (vioară); Victor Copacinschi (țambal).

„**Ciocârlia**” este o piesă concertantă de inspirație populară. Ea reprezintă cântecul de suflet al românilor, fiind considerată cea mai cunoscută melodie românească din toate timpurile.

Se presupune că autorul melodiei este renumitul interpret Barbu Lăutaru, cântăreț, viorist, cobzar, naist din Moldova, care 200 de ani în urmă a încântat inimile celor ce l-au ascultat.

Barbu Lăutaru, primul mare artist de muzică populară

25. Identificați evenimentele sonore și forma piesei „Ciocârlia”.
26. Determinați și caracterizați sonoritatea instrumentelor care interpretează piesa muzicală.
27. Se afirmă că această creație interpretată la vioară răsună cu un deosebit farmec. Sunteți de aceeași părere? De ce?
28. Cum credeți, de ce această melodie azi este interpretată în diferite variante, dar toate la instrumente muzicale tradiționale (la care cântau în trecut muzicanții populari)?

Instrumente muzicale populare

Secole la rând, poporul nostru și-a creat instrumentele muzicale. Apariția lor este strâns legată de istoria neamului, de datinile și tradițiile populare, de contactele culturale cu popoarele vecine.

Muzicanții populari, numiți și *lăutari* (de la cuvântul *lăută*), fiind adevărați virtuozii, au fost cei care au perfecționat instrumentele muzicale. Ei au promovat valorile artei interpretative, demonstrând farmecul coloritului timbral al tuturor **instrumentelor muzicale populare**.

Lăutarii interpretau muzica în formațiuni instrumentale numite *tarafuri*. Taraful cuprindea asemenea instrumente ca: vioara (lăuta), cobza, țambalul, toba, fluierul sau naiul. În popor erau răspândite și buhaiul, drâmba, ocarina, cimpoiul ș.a.

29. Studiați imaginile de mai jos și comentați clasificarea instrumentelor muzicale după modul de emiteră a sunetului.

Cordofone		
		
Vioară	Cobză	Țambal
Aerofone		
		
Nai, fluier	Cimpoi	Clarinet, ocarină
De percuție		
		
Tobă mare	Drâmbă	Buhai

30. Clasificați, pe aceleași criterii, instrumentele muzicale utilizate în prezent de instrumentiști în cadrul formației/orchestrei de muzică populară.
31. Stabiliți diferența dintre acestea (după construcție, formă, sonoritate). Motivați existența acestei diferențe.

E bine să mai știm...

Instrumentele muzicale tradiționale utilizate cel mai des în țara noastră:

Vioara este considerată „regina orchestrei”. Ea se folosește și ca instrument solistic. Sonoritatea vioarei îi permite interpretului să redea cele mai diverse și mai fine sentimente ale omului.

Cobza – instrument muzical de acompaniament cu corzi ciupite. Cobza este formată dintr-o cutie cu rezonanță adâncă, alcătuită din mai multe secțiuni din lemn de nuc și de paltin. Are între 8 și 12 corzi.

Naiul – instrument muzical de suflat, alcătuit dintr-un grup de tuburi sonore de dimensiuni diferite, lipite unul lângă altul în ordinea lungimii lor, care emit sunete de diferite înălțimi. În prezent, acest instrument este utilizat în toate stilurile și genurile muzicale.

Fluierul – unul dintre cele mai răspândite instrumente muzicale populare de suflat din lemn, os, rareori și din metal. Toate tipurile de fluier au forma unui tub cilindric, cu sau fără găuri. Fluierul tradițional este confecționat din lemn de soc, prun, cais sau de cireș de către ciobani.

32. Audiați creația muzicală „Parada instrumentelor” în interpretarea Oanei Lianu.

(n. 1976)

Oana LIANU

Piesa „Parada instrumentelor”

Oana Lianu este supranumită „ambasador cultural al neamului românesc”.

Interpreta se afirmă cu virtuozitate atât prin instrumentul care a consacrat-o – naiul, cât și prin sonoritatea vocii sale inconfundabile, numită și „ciocârlie” în muzica populară.

Fiind una dintre artiștii unici ai lumii, ea stăpânește cu măiestrie și alte instrumente: fluierul, cavatul, ocarina, cimpoiul.

33. Determinați și notați pe caiet succesiunea instrumentelor muzicale la care este interpretată piesa „Parada instrumentelor”.
34. Numiți cărui grup de instrumente aparțin acestea.
35. Completați *Portofoliul personal* cu imagini și informații despre instrumentele muzicale populare.
36. Audiați independent creații muzicale instrumentale conform grupurilor de instrumente muzicale populare cordofone și aerofone.

Dansul popular

Caracterul unui popor se regăsește și în dansurile create pe parcursul secolelor, în care se însumează trăsăturile sale: sensibilitatea, ambiția, fantezia, obiceiurile. În **dansurile populare** se îmbină perfect arta muzicală cu arta coregrafică (mișcările de dans), dar și cu cea literară (strigăturile).

În tradițiile noastre se întâlnesc dansuri populare legate de munca omului: „Ițele”, „Coasa”; consacrate naturii: „Fulgerul”, „Busuiocul”; legate de diferite personaje: „Ilenuța”, „Cumătrița”, „Baba mea” ș.a.

Cele mai răspândite însă nu indică un mesaj concret. Dintre acestea sunt: „Hora”, „Sârba”, „Bătuta”, „Polca”, „Hostropăț” ș.a.

E bine să mai știm...

Republica Moldova se mândrește cu promotorii consacrați ai dansului popular – coregrafi și artiști ai Baletului Național al Moldovei „Joc” care duce faima dansului popular atât în țară, cât și peste hotarele ei.

A fost fondat aproape cu 80 de ani în urmă. Timp îndelungat conducătorul colectivului a fost maestrul Vladimir Curbet. De-a lungul anilor repertoriul baletului include dansuri populare care demonstrează tradițiile, ritualurile, costumele specifice poporului românesc, cum ar fi: „Moldoveneasca”, „Brăul”, „Țărăneasca”, „Bătuta”, „Crăițele”, „Călușarii” etc.; suite coregrafice: „Nunta moldovenească”, „Legenda mărtișorului”, „Joc” etc.

Colectivul invocă și tradițiile altor popoare, cum ar fi suita de dansuri ucrainenești, suita de dansuri bulgare etc.

Hora

1. Amintiți-vă ce cunoașteți despre dansul tradițional „Hora”.

Hora este unul dintre dansurile fundamentale ale folclorului nostru. Folclorul muzical coregrafic include două tipuri de horă: hora mare și hora-bătută.

Hora mare se execută într-un tempo lent și se dansează cu mișcări domoale, în cerc închis sau semicerc, dansatorii ținându-se de mâini.

Vechi joc popular, în trecut se dansa doar de bărbați sau doar de femei. Astăzi, repertoriul Balletului Național „Joc” include mai multe dansuri de horă.

Hora-bătută se execută într-un tempo moderat și se dansează săltăreț, câte doi sau în cerc. În centrul cercului se află un solist care strigă strigătura repetată de grup.

„Hora Fetelor” interpretată de Balletul Național „Joc”

Ansamblul de Căntece și Dansuri Populare „Fluieraș”

2. Vizionați și distingeți auditiv trăsăturile specifice celor două tipuri de horă, completând pe caiet tabelul de mai jos.

Caracteristici	Hora mare	Hora-bătută
Tempo		
Ritm		
Caracter		

3. Învățați și interpretați expresiv cântecul popular „Hai la horă”.

Hai la horă

(cântec popular)

Allegro

mf 1. Hai la ho - ră, măi flă - căi, Și ju - cați bă - tu - ta, măi,
Nu - ma-n vâr - furi și căl - căi, Să se - au - dă pes - te văi,
Și ju - cați bă - tu - ta, măi, la - ca, iac - a - șa.
Să se - au - dă pes - te văi, la - ca, iac - a - șa.
Du - pă to - bă și vi - oa - ră, tra, la, la, la, iac - a - șa,
Câ - te u - nul, câ - te doi, tra, la, la, la, iac - a - șa,
Să scoa - tem ho - ra a - fa - ră, ia - ca, iac - a - șa.
Cu bă - tu - ta, măi flă - căi, ia - ca, iac - a - șa.

Strigături:

Un elev: Păi, la comandă, măi flăcăi,
Mai strigați cu toții, hăi!
Toți (*tărăgănat*): Hăi, hăi, hăi, hăi, hăi!
Un elev: Păi, nu-mi prea place,
măi flăcăi.

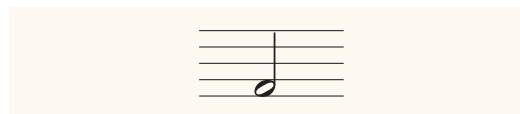
2. Lasă hora după mine,
Că eu știu s-o duc mai bine, (*bis*)
laca, iac-așa.
După mine binișor,
S-o aducem la picior, (*bis*)
laca, iac-așa.

După mine, moldoveni, tra, la, la, la,
iac-așa,
Ca la noi la Vorniceni, iaca, iac-așa.
Țineți hora toată roată, tra, la, la, la,
iac-așa,
Și mai cântați înc-odată, iaca, iac-așa.

Strigături:

Un elev: Păi, la comandă, măi flăcăi,
Mai strigați o dată, hăi!
Toți (*voinicește*): Hăi, hăi, hăi, hăi, hăi!
Un elev: Așa-mi place, măi flăcăi.
(*Se reia primul cuplet fără strigături.*)

4. Creați și executați un acompaniament ritmic la cântecul „Hai la horă” conform instrumentelor muzicale și duratelor de note indicate în tabelul de mai jos.

5. Elaborați planul de interpretare al cântecului „Hai la horă”, utilizând elementele de mai jos.

Introducere/
Returnă/
Sfârșit

Strofă

Dans

Strigături

6. Completați *Portofoliul personal* cu informații referitoare la formațiuni/ansambluri de dans popular reprezentative din țară.
7. Amintiți-vă ce cunoașteți despre dansul tradițional „Sârba”.

Sârba

Sârba, unul dintre cele mai răspândite dansuri pe meleagurile noastre, se joacă de bărbați și femei în cerc. Măinile se țin pe umerii celor din dreapta și stânga. Dansul se execută: mai reținut și legănat la nordul republicii, săltăreț și cu pași tropotiți în centrul ei, aprins și iute la sud, cu pași alergători în localitățile din stânga Nistrului.

Melodiile sârbei se desfășoară în tempo rapid. Se întâlnesc și melodii de sârbe mai lente, care captivează prin sonoritate expresivă.

8. Audiați „Sârba de la Edineț” în interpretarea Orchestrei de Muzică Populară „Folclor”.
9. Identificați trăsăturile specifice ale sârbei și caracterizați elementele de limbaj muzical (melodie, tempo, ritm).

10. Învățați și interpretați expresiv cântecul popular „Hai, flăcăi, săriți la joc”.

Hai, flăcăi, săriți la joc

(cântec popular)

Allegro

f 1. Hai, flă - căi, să - riți la joc,
Ba - teți tal - pa mai cu foc,

B F C7 F A7
Tra, la, la, la, la, la, la, la, la, la.
Tra, la, la, la, la, la, la, la, la, la.

dm D7 gm gm A7
Tro - pă - iți din ciu - bo - țe - le, Tra, la, la, la,
Să sa - ră scân - tei din e - le, Tra, la, la, la,

A7 1. dm dm 2. dm dm
la, la, la, la, la, la, la, la.
la, la, la, la, _____ Hai la joc!

2. Tu zii sârba, lăutare,
Să răsunе cât mai tare.
La țambale și viori,
Ca la noi la Vânători.

3. Și iar verde ca lipanul,
Bine-o duce moldoveanul:
Câtă-i livadă și vie,
Crește numai bucurie.

11. Solfegiați partea întâi din cântecul „Hai, flăcăi, săriți la joc”.
12. Propuneți și executați mișcări de dans conform acestui cântec.
13. Creați și executați împreună cu colegii un acompaniament ritmic la cântecul „Hai, flăcăi, săriți la joc” cu ajutorul instrumentelor muzicale pentru copii (a se vedea ex. 4, p. 40).

Bătuta

Bătuta este un dans popular de petrecere, executat de obicei de bărbați pe o melodie vioaie. Are un caracter viguros și un tempo nu prea repede.

14. Audiați și vizionați „Bătuta lui Poșoma” interpretată de instrumentistul Vasile Advahov și determinați elementele caracteristice ale dansului.

Ansamblul de Căntece și Dansuri Populare „Fluieraș”

Hostropăț

Jocul popular **Hostropăț** face parte din dansurile de nuntă. Se execută de bărbați cu obiecte de zestre în mâini. Dansul mai poartă denumirea de „Zestrea” sau „Jocul zestreii”, având o melodie cu caracter vioi, săltăreț.

Flăcăi dansând un „Hostropăț”

15. Audiați și vizionați dansul „Hostropăț” în interpretarea Baletului Național „Joc”. Prin ce impresionează acest dans?

E bine să mai știm...

Minunate sunt jocurile noastre populare datorită și costumului tradițional.

Costumul național este o valoare eternă, rămasă de la buneii și străbunii noștri, ce reflectă dragostea pentru frumos. Acesta îmbină armonios variate culori, forme și simboluri din lumea înconjurătoare.

16. Completați pe caiet tabelul de mai jos după vizionarea dansurilor, menționând caracteristicile fiecăruia.

Hora mare	Hora-bătuta	Bătuta	Sârba	Hostropăț

17. Informați-vă și alcătuiți o comunicare despre dansurile populare din localitate.

Repertoriul obiceiurilor populare

Obiceiurile și tradițiile populare, de o deosebită frumusețe și varietate, ocupă un loc important în tezaurul folclorului nostru. Acestea evocă prin cântece și poezii anumite evenimente legate de obiceiurile calendaristice sau ale vieții de familie.

Colindul

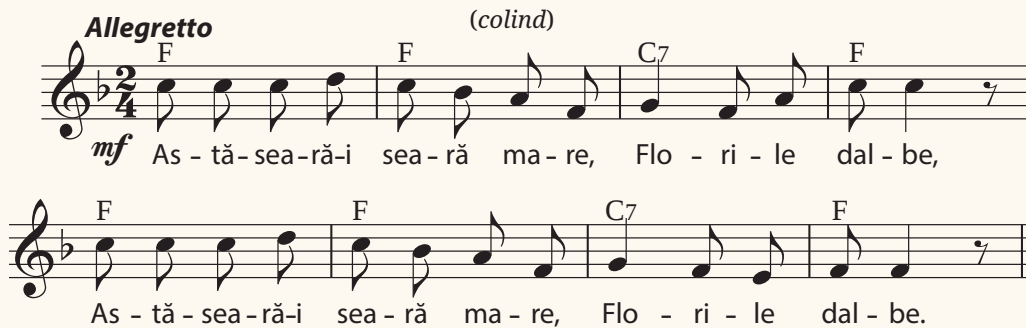
În timpul sărbătorilor de iarnă pe meleagurile noastre se practică în seara de Crăciun sau de Anul Nou **colindul**, cel mai bogat gen folcloric. Există două feluri de colindat: *cu măști* și *propriu-zis*. Colindatul cu măști (*Ursul*, *Capra* sau *Cerbul*) este considerat cea mai veche formă de întâmpinare cu urări a Anului Nou.

1. Interpretați expresiv colindul de mai jos.

Astă-seară-i seară mare

Allegretto (colind)

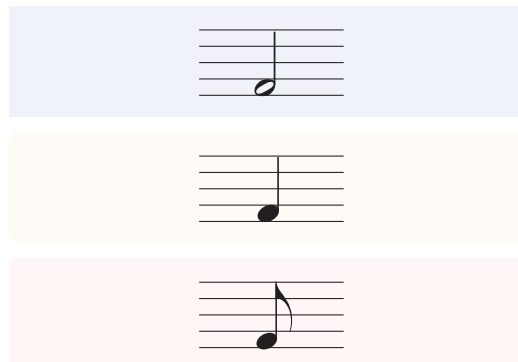
mf As - tă - sea - ră - i sea - ră ma - re, Flo - ri - le dal - be,
As - tă - sea - ră - i sea - ră ma - re, Flo - ri - le dal - be.

Astă-seară-i seară mare,
Florile dalbe.
Seara mare-a lui Crăciun,
Florile dalbe.
Noi umblăm și colindăm,
Florile dalbe.
Pe această noapte-ntunecoasă,
Nimerim la astă casă:
L-astă casă, l-ăst Domn bun.

Înainte ne-a ieșit,
Cu covrigi ne-a dăruit.
Cu covrigi de grâu curat.
C-așa-i legea din bătrâni,
Din bătrâni, din oameni buni.
Bună vremea-n astă casă!
La mulți ani cu sănătate,
Că-i mai bună decât toate.

2. Numiți felul colindului „Astă-seară-i seară mare”. Argumentați opțiunea.
3. Interpretați colindul și acompaniați-vă împreună cu colegii la instrumente pentru copii (trianglu, tobiță, clopoței).

4. Creați un acompaniament ritmic la colindul preferat, conform instrumentelor muzicale și duratelor de note indicate mai jos. Interpretați colindul împreună cu colegii.

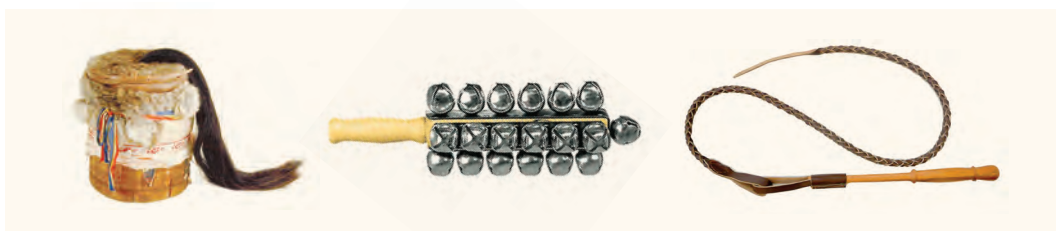

Plugușorul

Plugușorul este una dintre cele mai cunoscute urări din tradițiile neamului. Acest obicei strămoșesc se practică în ajun seara sau până în dimineața Anului Nou. Cete de flăcăi, dar și de copii și adulți, umblă de la casă la casă rostind urături, sunând din clopoței, pocnind din bici și trăgând „buhaiul”. Textul „Plugușorului” are o strânsă legătură cu muncile câmpului.

5. Vizionați mai multe urături, apoi informați-vă și alcătuiți o comunicare mai detaliată despre acest obicei popular.
6. Recunoașteți în imaginile de mai jos instrumentele care însoțesc „Plugușorul” și stabiliți ce simbolizează acestea în interpretare.

7. Improvizați o melodie pentru „Plugușor” conform versurilor de mai jos, utilizând duratele de note din imagine:

Aho, aho!
Plugușorul mititel,
Cu roțițele de fier,
Plugușor cu patru boi,
Plugușor mânat de noi.

8. Învățați și interpretați expresiv cântecul „La mulți ani!”, de Gr. Vieru.

La mulți ani!

Muzică și versuri: Grigore Vieru

Moderato

1. Am ve-nit cu sor-co - va, Am ve-nit cu i - ni - ma,
Să vă se-mă-năm, Să vă bu-cu-răm, Să vă bu-cu-răm!

Vivo Refren:
Să tră-iți, să-n-flo-riți, Ca me-rii, ca pe-rii, La mulți, la mulți ani!

2. Crească-n inimi liniștea
Deasă cum e grâniștea,
Pace omului
Și pământului,
Și pământului.
Refren.

3. Cald vă fie soarele,
Veșnice – izvoarele,
Zboară doinele
Ca semințele,
Ca semințele!
Refren.

9. Care este mesajul cântecului „La mulți ani!”, de Gr. Vieru?
10. Ce este comun între mesajul „Plugușorului” și mesajul acestui cântec?

E bine să mai știm...

Sorcova este un obicei popular românesc, practicat pe 1 ianuarie. Umblatul cu Sorcova e mai cu seamă bucuria copiilor. Aceștia poartă o crenguță înmugurită de copac sau o sorcovă confecționată. Se recită textul urării transmitând vigoare și tinerețe celui vizat.

Paparuda

Paparuda este un obicei străvechi de invocare a ploii pe timp de secetă. Este un ritual la care participau doar fetele/femeile care se împodobeau cu frunze din diferite plante, iar pe cap puneau o cunună din flori de câmp (simbol al vieții). Ele, cântând și dansând pe câmp, prin localitate, erau udate cu apă.

Astăzi acest obicei are funcție de joc al copiilor pentru chemarea ploii.

11. Solfegiați fragmentul de mai jos, arătând cu gestul mâinii înălțimea sunetelor:

la
sol
(fa)
mi

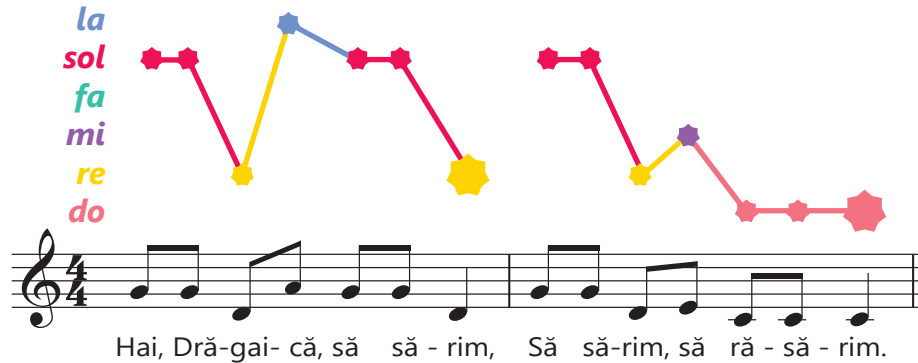
Pa - pa - ru - dă, ru - dă, Sari în sus și u - dă,
U - dă cu gă - lea - ta, Ca să creas-că roa - da.

Drăgaica

În trecut, vara, când se apropia strânsul snopilor de grâne, se practica un obicei foarte spectaculos – **Drăgaica**. În lucrarea sa „Descrierea Moldovei”, Dimitrie Cantemir menționa: „...când încep să se coacă semănăturile, toate fetele țăranilor din satele învecinate se adună și o aleg pe cea mai frumoasă dintre ele, căreia îi dau numele de Drăgaică. O petrec pe ogoare cu mare alai, o găsesc cu o cunună împletită din spice și cu multe basmale colorate”.

- 12.** Intonați fragmentul de mai jos, reprezentând cu gestul mâinii mersul melodiei:

- 13.** Audiati și vizionați obiceiurile populare „Paparuda” și „Drăgaica”. Observați asemănările și deosebirile dintre ele.

Călușarii

În trecut, de Rusalii – sărbătoare închinată reînvierii naturii – se interpreta de un grup de flăcăi dansul tradițional românesc **Călușarii**. Aceștia, având la picioare clopoței, prin mișcări iuți imitau săriturile de cal.

Dimitrie Cantemir evoca în „Descrierea Moldovei” caracterul dansului: „...dansato-rii aproape că nu ating pământul, părând că zboară prin văzduh”.

Dansul „Călușarii”,
interpretat de Baletul Național „Joc”

- 14.** Vizionați dansul „Călușarii” interpretat de Baletul Național „Joc”. Descrieți impresiile produse.
 - 15.** Determinați legătura dintre mișcările de dans și mesajul acestuia.
 - 16.** Exprimați-vă părerea de ce este important să cunoaștem tradițiile legate de „Paparuda” (invocarea ploii), „Drăgaica” (strânsul grânelor) și „Călușarii” (reînvierea naturii).
 - 17.** Completați *Portofoliul propriu* cu informații despre tradițiile și obiceiurile populare care se practică în localitatea voastră. Comunicați-le colegilor la lecție.
 - 18.** **Proiect individual/de grup:** „Pentru cei ce ne vor moșteni”.
Selectați din diferite surse modele de trastă.
Confectionați trăistuțe decorative proprii și plasați în ele creații de muzică populară, poze ale interpreților, informații despre tradiții și obiceiuri din localitate, pe care considerați că trebuie să le păstrăm și să le transmitem urmașilor.
-

Sinteză

CREAȚIA MUZICALĂ POPULARĂ

GENURILE NEOCAZIONALE

CÂNTECUL POPULAR

{ istoric, haiducesc, recruțesc, de înstrăinare, de dor și jale, păstoresc, de voie bună, nou/contemporan

FOLCLORUL COPIILOR

{ folclor compus și interpretat de adulți pentru copiii mici

{ cântece de leagăn, muzică pentru dădăcit, jocuri, poezii, povești

{ folclor compus și interpretat de copii

{ poezii; adresări fenomenelor naturii, plantelor, animalelor/păsărilor; jocuri de cuvinte; cântece

DOINA

{ vocală, instrumentală, vocal-instrumentală

{ doina păstorească (propriu-zisă), doina-joc

BALADA POPULARĂ

{ fantastică, haiducească, istorică, păstorească, familială

DANSUL POPULAR

{ „Hora-bătută”, „Hora mare”, „Sârba”, „Bătută”, „Hostropăț”

GENURILE OCAZIONALE

REPERTORIUL OBICEIURILOR DE TOAMNĂ – IARNĂ ȘI PRIMĂVARĂ – VARĂ

colindul

{ cu măști zoomorfe
propriu-zis

{ „Ursul”
„Capra”, „Malanca”

{ „Cântecul de stea”,
„Plugușorul”

{ „Paparuda”, „Drăgaica”,
„Lăzărelul”, „Călușarii”

UNITATEA 2

- base.
Cordofone;
Aerofone;
Membranofone.
-
- A collage of various musical instruments. At the top left is a mandolin. Below it is a large drum with a light-colored head. To the right of the mandolin is a violin with its bow. Below the violin is a small drum with a colorful, patterned head. To the right of the small drum is an ocarina. Below the large drum is a glass harmonica with a red ribbon. To the right of the glass harmonica is a long, dark woodwind instrument, possibly a clarinet or saxophone. Below the woodwind instrument is a pair of scissors. To the right of the scissors is a small, square, wooden instrument, possibly a xylophone or a small table. Below the xylophone is a long, thin, light-colored instrument, possibly a flute or a reed. To the right of the flute is a small, round, patterned bag or pouch.

-

Muzica poporului meu

Muzica academică

Izvoarele muzicii

Arta muzicală, dar și cea literară își au rădăcinile în bogatul tezaur cultural al poporului. Ambele au evoluat, s-au dezvoltat și au cunoscut o adevărată înflorire grație unor personalități, precum poeții, scriitorii, compozitorii, interpreții, care prin măiestria lor au ridicat la un nivel profesionist aceste două arte.

Lăutari (cadru din filmul artistic „Lăutarii”, 1971; regizor: Emil Loteanu, muzică: Eugen Doga)

Muzica populară este sursa principală care a stat la baza apariției muzicii academice (profesioniste), adică a muzicii scrise de compozitorii profesioniști. O altă sursă a fost *muzica religioasă* (bisericească).

La fel, o contribuție de neprețuit la dezvoltarea muzicii noastre au avut-o *lăutarii*, considerați în trecut muzicanți profesioniști. Ei cântau la lăută și la alte instrumente populare.

1. Vizionați fragmente din filmul artistic „Lăutarii” și observați diversitatea instrumentelor muzicale la care cântau lăutarii.
2. Determinați și argumentați rolul lăutarilor în viața oamenilor și contribuția lor în promovarea artei muzicale.
3. Audiați fragmente din ciclul de cântece populare „Codex Caioni” și observați specificul sonorităților creațiilor muzicale.

E bine să mai știm...

Arta literară a contribuit enorm la dezvoltarea muzicii academice. Bunăoară, poezia marelui Eminescu a inspirat multe generații de compozitori. Totodată, poezia eminesciană a devenit mai cunoscută grație harului componistic, căpătând o altă formă – mai bogată, mai armonioasă. Muzica adaugă un plus de farmec și-i accentuează profunzimea.

Versul eminescian este regăsit într-un vast repertoriu de cântece și romanețe, precum: „Somnoroase păsărele”, „La mijloc de codru des”, „Revedere”, „Pe lângă plopul fără soț”, „De ce nu-mi vii”, „Sara pe deal” ș.a.

4. Învățați și interpretați expresiv cântecul „Revedere”.

Revedere

Muzică: Dumitru Kiriac

Versuri: Mihai Eminescu

Moderato

Co - dru - le, cod - ru - țu - le, Ce mai faci, dră-
gu - țu - le? Că de când nu te-am vă - zut,
Mul - tă vre - me a tre - cut. Și de când m-am
de - păr - tat, Mul - tă vre - me am um - blat.

– la, eu fac ce fac de mult,
Iarna viscolu-l ascult,
Crengile-mi rupându-le,
Apele-astupându-le,
Troienind cărările
Și gonind cântările;
Și mai fac ce fac de mult,
Vara doina mi-o ascult
Pe cărarea spre izvor
Ce le-am dat-o tuturor,
Umplându-și coafele,
Mi-o cântă femeile.

5. Creați cu gestul mâinii conturul liniei melodice.
6. Interpretați cântecul „Revedere” în formă de dialog:
a) cuvintele autorului – un elev;
b) cuvintele codrului – toți elevii.
7. Completați *Portofoliul personal* cu poezii preferate ale poetului Mihai Eminescu.
8. Participați la activitățile de omagiere a poetului Mihai Eminescu în cadrul școlii, localității.

Muzica scrisă de compozitori

Muzica academică a luat naștere demult și s-a dezvoltat în strânsă legătură cu muzica populară. Spre deosebire de muzica populară, ea este scrisă pe note, autorul ei fiind cunoscut. Aceasta cuprinde lucrările muzicale create de compozitori. Pornind de la folclor, compozitorii au pus bazele muzicii academice.

O contribuție însemnată în dezvoltarea muzicii academice au adus-o compozitorii: Alexandru Flechtenmacher, Gavriil Musicescu, Ciprian Porumbescu, George Enescu, Eugen Coca, Ștefan Neaga, Gheorghe Mustea ș.a.

(1823–1898)

Alexandru FLECHTENMACHER

Uvertura „Moldova”

Compozitorul, violonistul, dirijorul Alexandru Flechtenmacher este unul dintre primii creatori ai muzicii academice naționale. A compus muzică simfonică, camerală, corală, vocală. S-a evidențiat și printr-o foarte bogată creație destinată teatrului (peste 600 de piese muzicale). Este întemeietorul operei românești, fiind autorul vestitei opere „Fata de la Cozia” și a numeroase operete, vodeviluri.

Împreună cu prietenul său Vasile Alecsandri, a scris „Hora Unirii” – azi imnul românilor de pretutindeni. Compozitorul s-a născut la Iași, iar plaiurile moldave i-au fost dragi toată viața. Una dintre creațiile dedicate locului de baștină este uvertura „Moldova”.

Dicționar

Uvertura – piesă orchestrală, ce se cântă înaintea începerii unei opere, operete, a unui balet, spectacol dramatic sau a unui film. Ea poate fi și lucrare orchestrală de sine stătătoare.

Conservator – instituție de învățământ superior unde se studiază muzica și se formează compozitori, dirijori, interpreți vocali și instrumentali.

Grupurile de sunete muzicale alcătuiesc mersul melodic, formând enunțuri muzicale, asemănătoare enunțurilor dintr-un text, care au forma de „întrebare–răspuns”. Într-un dialog muzical, întrebările se intonează ascendent, iar răspunsurile – descendent.

1. Audiați și fredonați melodia uverturii „Moldova” de Al. Flechtenmacher.
2. Indicați cu gestul mâinii conturul liniei melodice a uverturii.
3. Determinați în fragmentul uverturii studiate desfășurarea dialogului muzical, identificând „întrebarea – răspunsul”.

Uvertura „Moldova”

(fragment)

Muzică: Alexandru Flechtenmacher

4. Copiați pe caiet măsurile date, apoi continuați melodia conform versurilor:

Țară de soare/ Și țară de stea,
Nemuritoare ești,/ Dragostea mea.

5. Compuneți o melodie pentru următoarele versuri:

Cuvintele de veacuri țin locului țărâne,
Cum grâul, apa, sarea încheagă sfânta pâine.

(Vasile Romanciuc)

E bine să mai știm...

Muzica academică evoluează odată cu dezvoltarea teatrului, piesele teatrale fiind însoțite de muzică. Astfel au apărut *vodevilul* (comedie în textul căreia sunt intercalate cuplete care se cântă cu acompaniament orchestral), *opereta* (compoziție muzical-dramatică, în care cupletele cântate alternează cu cele vorbite).

Alexandru Flechtenmacher toată viața a fost preocupat de dezvoltarea vieții muzicale românești:

- este primul compozitor ce a utilizat folclorul drept sursă principală de inspirație;
- timp de 40 de ani a compus muzică pentru mai toate piesele teatrale din acele vremuri;
- a fost primul dirijor în teatrul național;
- a dirijat orchestrele simfonice ce-i interpretau creațiile;
- a compus numeroase melodii de joc (hore, sârbe) foarte apropiate celor folclorice, încât erau preluate de lăutari pentru interpretare;
- a înființat Conservatorul din România, fiind primul director al acestuia.

Cântecul academic

Cântecul academic (de autor), ca și cel popular, exprimă toată gama de sentimente umane, reflectă multitudinea evenimentelor care se desfășoară în societate. În cântecul „Bardul din Mircești”, semnat de compozitorul Pietro Mezzetti, este descris evenimentul de la un concurs al poeziei, la care poetul Vasile Alecsandri a obținut Premiul întâi pentru „Cântecul gîntei latine”.

6. Învățați și interpretați expresiv cântecul „Bardul din Mircești”.
7. Realizați analiza cântecului conform parametrilor:
1) conținutul de idei; 2) caracterul muzicii; 3) forma muzicală.

Bardul din Mircești

Muzică: *Pietro Mezzetti*

Versuri: *Carol Scrob*

Maestoso energico

1. De la Du-nă-re la Se-na, Din Car-pați la Pi-ri-nei, Gin-ta

no-bi-lă la-ti-nă A-du-nă po-e-ții săi, Gin-ta

no-bi-lă la-ti-nă A-du-nă po-e-ții săi.

2. Și ținând în mână-o cupă,
Blândă mama le șopti:
„Cel ce va cânta mai bine
Altă cupă va primi”.

3. Toți iau lira și-o acordă
Și toți cânt-armonios,
Numai unul stă deoparte
Și suspină dureros.

4. El e fiul cel mai june,
E Vasile Alecsandri,
Ce, de grija țării sale,
Abia poate-a mai zâmbi.

E bine să mai știm...

Vasile Alecsandri a fost un militant înfocat al unirii țărilor române (Moldova și Țara Românească) și s-a implicat activ în crearea statului România. Poetul a scris poezii mobilizatoare pe această temă. Bunăoară, poezia „Hora Unirii”, care, pusă pe note, până în prezent este imnul românilor de pretutindeni:

„Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inimă română.
Să-nvârtim hora frăției
Pe pământul României!
Iarba rea din holde piară!
Piară dușmănia-ŋ țară!
Între noi să nu mai fie
Decât flori și omenie!”

Vasile Alecsandri (1821–1890)

Anacruza

Cântecul „Bardul din Mircești” începe cu anacruză.

Anacruza constituie o parte din măsura melodiei cântecului.

- 8.** Analizați desenele de mai jos. Care dintre coșuri se asociază cu anacruza?

- 9.** Executați formula ritmică specifică cântecului folosind percuția corporală.

- 10.** Solfegeiați fragmentul muzical ce urmează, apoi cântați folosind silabele indicate.

(1847–1903)

Gavrili MUSICESCU

Cântecul „Ca o zi de primăvară”

Muzica e un mijloc de educație națională!

Gavrili Musicescu

Gavrili Musicescu este numit „marele împătimit de muzică”, despre ce vorbește și faptul că a preluat numele de familie respectiv.

Această dragoste pornește din familie. De mic copil îi plăcea să-l asculte pe tatăl său cum cântă cu pasiune melodii populare.

După ce a făcut studiile la Conservator, întreaga sa activitate a dedicat-o muzicii. Era atașat îndeosebi de muzica corală.

A înființat capele corale, fiind însuși dirijorul acestora.

Talentatul compozitor a adaptat cântecele populare la muzica academică corală. A compus muzică pentru cor. Astfel, printre creațiile de vârf ale acestuia sunt „Concertele corale nr. 1 și nr. 2”. Gavrili Musicescu a creat și un repertoriu bogat pentru coruri școlare. Drept exemplu poate servi cântecul „Ca o zi de primăvară”.

11. Audiati „Concertul coral nr. 1”, de G. Musicescu, și urmăriți consecutivitatea evenimentelor sonore.
12. Descrieți melodia creației muzicale conform criteriilor:
 - Trăiri exprimate;
 - Mod;
 - Caracter;
 - Tempo;
 - Nuanțe dinamice;
 - Timbru.
13. Comentați afirmația de mai sus a compozitorului.

E bine să mai știm...

Gavrili Musicescu s-a născut la Ismail (astăzi oraș în Ucraina), dar și-a trăit întreaga viață la Iași, fiind o personalitate remarcabilă în viața muzicală a neamului.

Vreme îndelungată a dirijat corul mitropolitan din Iași, promovând muzica religioasă în viața contemporanilor săi.

A fost directorul Conservatorului din Iași, popularizând muzica academică în societate.

A scris cântece patriotice. Printre acestea se află și „Hora de la Plevna”, dedicată eroicilor ostași români din acea perioadă.

Astăzi în Republica Moldova, anual se organizează Concursul de Muzică Academică Corală „Gavrili Musicescu” în cinstea marelui muzician.

Bustul compozitorului Gavrili Musicescu.
(Orașul Chișinău)

- 14.** Interpretați expresiv cântecul „Ca o zi de primăvară”.

Ca o zi de primăvară

Muzică: *Gavriil Musicescu*

Moderato

1. Ca o zi de pri-mă - va - ră, Când e câm - pul în-flo-
rit, A - șa-i via - ța-n a mea ța - ră, Dul - ce,
dul - ce de tră - it, A - șa-i via - ța-n a mea
ța - ră, Dul - ce, dul - ce de tră - it.

2. Aici vine ca să scoată
Rândunica pușori,
Aici cântă vara toată
Ciocârlia printre flori. } (bis)
3. Iar când frunza-ngălbenește
Și când suflă-al toamnei vânt,
Rândunica se pornește
De la cuibu-i suspinând. } (bis)

- 15.** Audiati cântecele „Bardul din Mircești” și „Ca o zi de primăvară”. Determinați asemănările și deosebirile dintre ele.
- 16.** Propuneți un acompaniament ritmic la cântecul „Ca o zi de primăvară”, utilizând elemente de percuție corporală (pocnituri de degete, bătăi din palme și bătăi pe picior).
- 17.** Improvizați câte o melodie ce ar avea structura ritmică indicată mai jos. Marcați anacruza.

[illegible]

Pri - mă - va - ră, pri - mă - va - ră, tra - la, la, la, tra - la, la.
 Ai so - sit la noi în ța - ră, tra - la, la, la, tra - la, la.
 Cu mi - ros de vi - o - re - le, tra - la, la, la, tra - la, la.
 Și cân - tări de pă - să - re - le, tra - la, la, la, tra - la, la.

- 18.** Completați *Portofoliul personal* cu informații despre compozitorul G. Musicescu și creațiile lui.

(1853–1883)

Ciprian PORUMBESCU

Piesa „Balada pentru vioară și pian”

Ciprian Porumbescu este reprezentant de renume al muzicii academice românești. Datorită talentului excepțional, a lăsat în patrimoniul național peste 200 de creații de genuri muzicale diferite. A scris muzică vocală, pentru voce și pian, cea mai mare parte în creația sa ocupând muzica instrumentală.

Pasiunea pentru muzică se naște în familie. Doar la 6 ani ia primele lecții de muzică. Apoi învață să cânte la pian, vioară și orgă. Anume dragostea de vioară l-a făcut distins violonist, uimind publicul cu minunata sa interpretare, încât a fost numit „român cu suflet de vioară”. Cea mai cunoscută și îndrăgită piesă a sa rămâne și azi „Balada pentru vioară și pian”.

19. Audiați „Balada pentru vioară și pian”, de C. Porumbescu. Determinați câteva elemente ale muzicii ei care ar justifica denumirea de baladă.

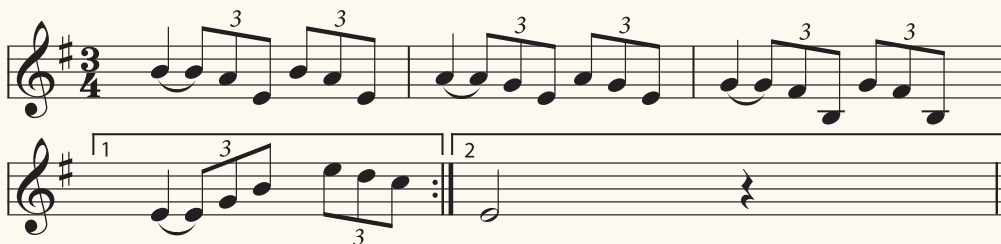
Balada pentru vioară și pian

(fragment)

Muzică: Ciprian Porumbescu

20. Fredonați fragmentul muzical de mai sus, respectând mijloacele de expresivitate potrivite.
21. Reprezentați conturul melodiei de mai jos conform sensului melodic corespunzător.

Ciprian Porumbescu a fost un înflăcărat patriot. De foarte tânăr a participat la toate manifestările de simțire românească. O parte foarte valoroasă a creației sale sunt cântecele patriotice, cum ar fi: „Altarul Mănăstirii Putna”, „Malurile Prutului”, „Pe al nostru steag scrie Unire”, „Trei culori” ș.a.

22. Învățați și interpretați expresiv cântecul „Trei culori”, de C. Porumbescu.

Trei culori

Maestoso

mf 1. Trei cu-lori cu-nosc pe lu-me, Ce le țin ca sfânt o-dor, Sunt cu-
lori de-un vechi re - nu - me, A - min - tiri de-un brav po - por, Sunt cu-
lori de-un vechi re - nu - me, A - min - tiri de-un brav po-por.

2. Cât pe cer și cât pe lume
Vor fi aste trei culori,
Vom avea un falnic nume
Și un falnic viitor.
3. Roșu-i focul vitejiei,
Jertfele ce-n veci nu pier,
Galben, aurul câmpiei,
Și-albastru-al nostru cer.

23. Ce sentimente trezesc melodia și versurile cântecului „Trei culori”?
24. Cum credeți, în cadrul căror evenimente/sărbători naționale poate fi interpretat cântecul?
25. Vizionați „Balada pentru vioară și pian” și cântecul „Trei culori”, de C. Porumbescu, în diferite interpretări: instrumentală, corală, orchestrală.

E bine să mai știm...

Ciprian Porumbescu s-a născut în satul Stupca, județul Botoșani (România), în familia unui preot, unde muzica populară și cea religioasă aveau mare preț. Mai târziu compozitorul va scrie și muzică pentru corurile bisericești.

A fost un tânăr înalt, frumos, zvelt, mereu plin de voie bună și de o bunătate rară.

A avut multiple activități în domeniul muzicii: compozitor, dirijor, violonist, pianist, pedagog-muzician.

Moartea prematură, la doar 29 de ani, l-a împiedicat să-și pună în valoare marele talent.

Contemporanii săi l-au declarat genial, numele lui fiind pus alături de alte mari nume de muzicieni, cum au fost Franz Liszt, Johann Strauss.

Bustul compozitorului
Ciprian Porumbescu.
(Satul Stupca, România)

(1900–1951)

Ștefan NEAGA

Poemul simfonic „Nistru”

Ștefan Neaga, prin activitatea sa de compozitor, pianist, dirijor și pedagog, a contribuit considerabil la dezvoltarea culturii muzicale naționale.

Marele compozitor a crescut în sunetele muzicii populare, bunicul și tatăl său fiind lăutari vestiți. De mic cântă la vioară interpretând după auz orice melodie, apoi mai studiază pianul și cântă în taraful tatălui său.

Își perfecționează calitățile interpretative la Conservatorul din București.

Măiestria sa de viorist și pianist a fost apreciată de însuși George Enescu. Fiind un mare cunoscător al muzicii populare, scrie muzică simfonică, camerală, cu adânci amprente folclorice.

Poemul simfonic „Nistru” este una dintre cele mai frumoase realizări ale compozitorului, fiind prima creație simfonică care a intrat în fondul de aur al artei muzicale naționale.

26. Audiați Poemul simfonic „Nistru”, de Șt. Neaga, și observați genurile de muzică populară din care s-a inspirat compozitorul.
27. Urmăriți succesiunea evenimentelor sonore, repetarea melodiei și apariția elementelor noi în creația audiată.

E bine să mai știm...

În sânul poporului nostru se nasc talente pentru care muzica este o vocație familială.

Dinastia Neaga este astăzi la a cincea generație de muzicieni. Bunicul compozitorului, Anton Neaga, a fost un vestit cobzar în mai multe orchestre. Tatăl său, Timotei, a condus un taraf cunoscut în tot spațiul moldav. Feciorul, Gheorghe, a călcat pe urmele tatălui său, devenind compozitor, iar fiica compozitorului, Larisa, a fost pedagog-muzician. Astăzi nepoatele sale sunt vestite ca: pianistă – Angela, vioristă – Lucia.

Bustul compozitorului
Ștefan Neaga. (Orașul Chișinău)

28. Învățați și interpretați expresiv cântecul popular „La Nistru, la mărgioară”.

La Nistru, la mărgioară

(cântec popular)

Andantino

1. La Nis-tru, la măr - gi - oa - ră, Of și ia - ră of!
S-au strâns fra - ții gră - mă - joa - ră, tra, la, la, la, la.

2. Stau toți frații grămăjoară,
Și-n mijloc o surioară.	6. Peste rânduri de hotare,
Nu știu de-om avea scăpare.
3. Și-n mijloc o surioară,
Și plânge de se omoară.	7. Of, of, of, străinătate,
Doamne, ferește de moarte.
4. Surioară, nu mai plânge,
Că de-amu recruți ne-or duce.	8. Doamne, ferește de moarte,
Nu-i nici preot să te-ngroape.
5. Ne-or duce tare departe,
Peste munți și peste ape.	9. Nu-i nici dascăl să citească,
Nici măicuța să bocească.

29. Audiati 2-3 variante ale cântecului „La Nistru, la mărgioară”, identificând asemănările și deosebirile de interpretare.
30. Descrieți succesiunea ideilor ce se perindă în creație și impresiile proprii trăite în urma audiției.
31. Numiți elementele de limbaj muzical aplicate în interpretarea cântecului „La Nistru, la mărgioară” (melodie, ritm, tempo, nuanțe dinamice), argumentând importanța acestora în redarea mesajului creației.

Compozitori celebri

Printre compozitorii naționali care și-au adus contribuția în promovarea artei muzicale academice, recunoscute la nivel internațional, se numără George Enescu și Eugen Doga.

(1881–1955)

George ENESCU

*Piese*le „Rapsodiile române” (nr. 1 și nr. 2)

Maestrul George Enescu afirma: „Mi-am slujit țara cu armele mele: pana, vioara și bagheta”.

Compozitor, instrumentist, dirijor, George Enescu rămâne și în prezent cel mai important muzician al neamului. Creația lui și astăzi se bucură de mare succes în întreaga lume, fiind supranumit „ambasador al muzicii”.

De mic a manifestat aptitudini excepționale pentru muzică: devine un virtuoz al viorii, un pianist de succes, dar visul lui era să compună muzică. Prima sa lucrare simfonică este „Poema română”. Compozitorul își amintește: „Aveam doar 15 ani când am compus-o. Încercam să pun în această creație câteva impresii și amintiri din copilărie...” Personalitate artistică de geniu, George Enescu și-a dedicat întreaga viață creației, interpretării, dirijatului, promovării de noi talente muzicale.

Printre cele mai îndrăgite creații enesciene sunt „Rapsodiile române” (nr. 1 și nr. 2), în care se evidențiază influența muzicii folclorice. Compozitorul a folosit motive populare auzite de la lăutari încă în copilărie.

1. Reaudiați secvențe muzicale ale „Rapsodiilor române”, de G. Enescu, și observați motivele populare pe care le-a abordat compozitorul.

„**Preludiu la unison**” este o creație muzicală rar întâlnită ca gen în muzica academică. În acest gen de creație se întâlnește un număr mare de măsuri în care instrumentele orchestrei cântă împreună aceleași note prin folosirea aceluiași procedeu: unisonul. Aceasta îi accentuează individualitatea, expresivitatea și caracterul unitar.

Dicționar

Unison – sunare simultană a unui sunet de aceeași înălțime, produs de două sau mai multe voci/instrumente, care creează efecte sonore deosebite.

2. Audiați cu ochii închiși „Preludiu la unison”, de G. Enescu, și descoperiți specificul sonorității muzicale la unison.
3. Creați în timpul audiției conturul melodic al piesei „Preludiu la unison”.

4. Fredonați unele motive ale acestei piese.
5. Ce culori ați utiliza, dacă ați desena creația dată? Argumentați răspunsul.
6. Reamintiți-vă și interpretați expresiv cântecul „Câte țări sunt pe pământ”.

Câte țări sunt pe pământ

Muzică: *George Enescu*

Versuri: *Georgeta Moraru*

Andante

E bine să mai știm...

George Enescu s-a născut la Liveni, județul Botoșani (România). Astăzi localitatea îi poartă numele.

Micul Jurjac (astfel dezmiardat în familie) era considerat un copil-minune. La doar 3 ani începe să descopere tainele muzicii: după ce asculta melodiile lăutărești, încerca să le imite improvizând taraful (vioara, naiul, tambalul).

Îl plăcea învățătura: la 4 ani știa să citească, să scrie, să facă operații de adunare și scădere. La 5 ani începe să cânte la vioară după auz, fără a cunoaște notele. După ce învață notele, studiază și pianul. La 7 ani începe studiile la Conservatorul din Viena (Austria), iar la 11 ani concertează ca violonist fiind acompaniat de orchestra simfonică. Vienezii îl numesc „un Mozart român”. La 15 ani devine compozitor scriind Suita simfonică „Poema română”. A fost și dirijorul orchestrei ce-i interpreta creația.

7. Reflectați și comentați afirmația ce urmează:

„Am învățat de la marele Enescu să caut muzica pretutindeni, în folclor, în natură... Am descoperit că oamenii n-au uitat să viseze la muzica melodioasă, să se bucure, să se vindece prin ea”.

(Eugen Doga)

(n. 1937)

Eugen DOGA

Piesa instrumentală „Sonet”

Eugen Doga, compatriotul și contemporanul nostru, este considerat de public unul dintre cei mai mari compozitori români în viață.

Celebrul compozitor afirmă: „Îmi place că m-am născut sub semnul soarelui, al renașterii naturii – la 1 martie. Programul vieții mele este să scriu cât mai multă muzică ce aduce primăvara în sufletele oamenilor”.

Muzica sa, foarte melodioasă, este îndrăgită de la mic la mare. Ea emană lumină, căldură sufletească, bunătate. Această muzică vindecă.

În copilărie, ascultând taraful satului, mereu a avut un vis: să compună muzică, iar acești lăutari să o cânte.

Marele vis al muzicii l-a făcut să învețe la o școală de muzică din Chișinău, apoi la Conservator. Timp de șase decenii s-a făcut remarcant prin numeroasele și valoroasele sale compoziții în mai toate genurile muzicale clasice (simfonică, de balet, camerală, corală), în muzica ușoară, de teatru, de film, pentru copii. Creația lui poartă mesajul despre frumusețea plaiurilor noastre, a culturii străbune și, traversând hotarele, face înconjurul lumii.

Maestrul Eugen Doga este supranumit „Om al Mileniului”, piesele lui fiind înscrise în lista celor mai bune opere muzicale din toate timpurile.

Piesa instrumentală „Sonet” este inspirată din poeziile marelui Eminescu. În Japonia, această compoziție a fost declarată cea mai frumoasă creație muzicală a anului.

8. Vizionați piesa instrumentală „Sonet” în interpretarea lui E. Doga. Descrieți sentimentele, trăirile, dispozițiile create de melodia lucrării.
9. Caracterizați expresivitatea muzicii ținând cont de melodie, tempo, ritm și timbru.
10. Observați „dialogul muzical” în creația „Sonet” și reprezentați, prin mișcarea mâinilor, conturul melodic al piesei.
11. Formați două grupuri și interpretați fragmentul melodic al creației „Sonet”, prezentat mai jos și la pagina 65, sub formă de dialog.

12. Executați, prin bătăi din palme, un acompaniament ritmic, ce va însoți interpretarea conform duratelor ritmice de mai jos.

13. Învățați și interpretați expresiv cântecul „Codrii mei frumoși”, de E. Doga.

Codrii mei frumoși

Muzică: *Eugen Doga*
Versuri: *Petrea Cruceanu*

Moderato

La - la - la - la - la, la - la - la - la - la,

la - la - la - la - la, la - la - la - la - la - la.

Cod - rii mei bă - trâni, pri - e - te - nii mei buni.

Doi - ne - le v - as - cult, ve - nind din buni - stră - buni. O iar - bă

ver - de, un frea - măt dul - ce, O pă - să -

ri - că pe ram, bol - ta se - ni - nă... Un - de m - aș

du - ce, Un - de m - ar du - ce, Tot voi ră -

mă - ne pe veci, cod - ru, cu ti - ne.

14. Audiați cântecul „Codrii mei frumoși” în interpretarea diferitor artiști (soliști vocaliști, în duet, în grup) și observați originalitatea interpretării creației.

E bine să mai știm...

Maestrul Eugen Doga

- Eugen Doga s-a născut într-o familie de oameni ai pământului. În copilărie a cunoscut urgia războiului, a foamei. Și-a pierdut tatăl în război. A supraviețuit din marea dragoste și grijă a mamei sale. Și una dintre primele sale creații este Poema simfonică „Mama”.
- A îndrăgit muzica de la tariful lăutăresc al satului și mai târziu va fi autorul muzical al filmului „Lăutarii”, care povestește despre viața creatorilor de folclor muzical.
- Împreună cu Grigore Vieru, prietenul său de creație, a scris cântecele din Povestea muzicală „Maria, Mirabela”.
- O școală muzicală și o stradă pietonală din Chișinău poartă numele maestrului.
- O planetă cosmică poartă numele compozitorului.
- Compozitorul Eugen Doga are mai multe decorații și distincții înalte ale Republicii Moldova, României și ale altor țări, cum ar fi Medalia de Aur „Omul secolului XX” din SUA.

Interpreți de muzică academică

Creația muzicală academică „capătă viață” și există datorită **interpreților vocaliști și interpreților instrumentiști**. Sarcina interpretului este de a pătrunde în creația compozitorului pentru a-i înțelege mesajul și apoi a-l transmite publicului larg. Repertoriul interpreților vocaliști, precum și instrumentiști este audiat în cadrul concertelor de muzică camerală, al recitalurilor, concursurilor, festivalurilor de muzică academică și al spectacolelor muzicale.

Interpreți vocali celebri

Talentul interpretului vocalist se manifestă, în special, în spectacolul muzical-teatral numit *operă*, gen muzical complex. Vocaliștii, în variate roluri, transmit mesajul, subiectul/desfășurarea acțiunilor în spectacol prin cânt, dar și prin poziție scenică, gesturi și mimică. Pentru redarea exactă a celor menționate, în operă evoluează cei mai valoroși cântăreți de muzică academică.

Cultura neamului nostru se mândrește cu mai mulți interpreți vocaliști, cântăreți de operă, care sunt mari celebrități în cultura muzicală mondială.

Dicționar

Muzică camerală (de cameră) – compoziție muzicală executată de un număr mic de interpreți instrumentali și vocali.

Operă – gen muzical și formă de teatru în care întreaga acțiune se desfășoară total utilizând muzică și cânt.

Recital – program artistic al unui interpret-solist.

(1935–2012)

Maria BIEȘU

Scena, opera sunt dragostea mea.

Maria Bieșu

Maria Bieșu, cântăreață de operă prin excelență, a fost numită primadona operei naționale, care reprezintă și azi un simbol al talentului muzical al poporului nostru.

Pe scenă a adus-o cântecul popular auzit acasă, în sat. Avea o voce irepetabilă, neobișnuită și a fost admisă la Conservator fără examene. Fiind la studii, continua să cânte muzică populară, însă visa la scena operei.

Și-a continuat studiile în Italia, dar pedagogii îi spuneau că ea nu mai are nevoie de lecții, căci are un mare talent.

Cântăreață cu renume mondial, toată viața a activat pe scena Teatrului Național de Operă și Balet din Chișinău, interpretând cele mai multe realizări ale compozitorilor din Moldova. A avut roluri și în toate operele din creația mondială, puse pe scena teatrului din Chișinău. Celebra vocalistă a cântat pe prestigioase scene de operă alături de mari artiști

ai lumii, a participat la diverse concursuri de muzică academică. Obține Premiul I și titlul de „cea mai bună Cio-Cio-San din lume” pentru cea mai reușită interpretare a acestui rol (din opera „Madame Butterfly”, de Giacomo Puccini) la Concursul Internațional de la Tokio (Japonia).

Grigore Vieru scria despre renumita cântăreață:

„Maria –
Trandafir de aur
În palmele Patriei!”

E bine să mai știm...

„Aria Cio-Cio-San” din opera „Madame Butterfly” este una dintre cele mai cunoscute arii din istoria muzicii academice, unde este reprezentată povestea tinerei Cio-Cio-San care invocă revenirea iubitului.

1. Audiați „Aria Cio-Cio-San” în interpretarea Mariei Bieșu.
2. Determinați stările emoționale și trăirile eroinei. Stabiliți elementele de limbaj muzical care descriu aceste trăiri.
3. Informați-vă despre libretul operei „Madame Butterfly”, de Giacomo Puccini, și determinați importanța elementului sincretic în transmiterea mesajului artistic al operei (sonoritatea muzicală, mișcarea scenică, decorul).

Maria Bieșu
în rolul lui Cio-Cio-San

Dicționar

Reprezentarea scenică a operei implică prezența mai multor arte care se asociază cu momentele vocale, corale și orchestrale:

literatura – textul literar (libretul) care stă la baza operei;

arta dramatică – mișcarea scenică, actoria și regia întregului spectacol;

artele plastice – realizarea scenografiei spectacolului: decoruri, costume și machiaj;

coregrafia – scenele de balet.

(1910–1949)

Maria CEBOTARI

Arta muzicii academice din Moldova este reprezentată și de numele vocalistei Maria Cebotari. Cu aproape un secol în urmă, Chișinăul a devenit vestit în lumea culturală mondială datorită talentatei cântărețe de operă Maria Cebotari.

Marea vocalistă s-a născut într-o familie de pedagogi din Chișinău, în care și părinții, și copiii cântau. Însă fetița Maria era deosebită: cânta în corul mitropolitan, iar de sărbători – la toate festivitățile din Grădina Publică a orașului. La doar 14 ani este admisă la Conservator. Având o voce deosebit de frumoasă, a devenit foarte repede interpretă celebră de operă, cântând pe cele mai prestigioase scene din Europa.

Astăzi pe clădirea renumitului Teatru de Operă „La Scala” din Milano (Italia), numele Mariei Cebotari este gravat cu litere de aur alături de ale altor mari celebrități muzicale mondiale.

Maria Cebotari, o femeie spirituală și frumoasă, a fost și o faimoasă actriță de film și teatru.

Soprana Maria Cebotari

4. Audiați „Aria Cio-Cio-San” în interpretarea Mariei Cebotari.
5. Identificați asemănările și deosebirile interpretărilor „Ariei Cio-Cio-San” ale sopranelor Maria Bieșu și Maria Cebotari.

(n. 1987)

Valentina NAFORNIȚĂ

Valentina Naforniță este o nouă stea a muzicii academice din Republica Moldova.

A fost pasionată de muzică încă din copilărie. Visul ei dintotdeauna a fost să fie cântăreață. La 16 ani a descoperit muzica de operă și a înțeles că menirea ei este să cânte acest gen de muzică.

Grație talentului și dragostei de muzică, foarte repede a devenit solistă de operă pe cele mai vestite scene din lume. Este renumită în special pentru interpretarea operelor de Mozart.

Talentata cântăreață participă la numeroase manifestări muzicale de amploare din mai multe țări ale lumii.

6. Vizionați creația „Ochiul tău iubit” (versuri: Mihai Eminescu, muzică: Eugen Doga) în interpretarea Valentinei Naforniță.
7. Aflați, din variate surse, și alte date din traseul devenirii interpretei, admirată în cele mai vestite teatre de operă din Europa. Comunicați informația colegilor la lecție.

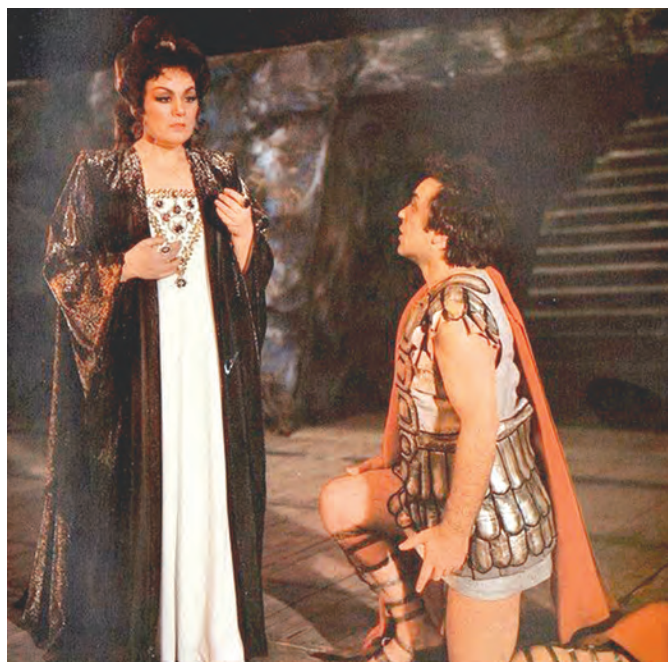
(n. 1943)

Mihai MUNTEANU

Despre Mihai Munteanu, o celebritate a muzicii academice din Moldova, putem spune că are o viață dedicată operei. Pe parcursul carierei sale a interpretat multe roluri centrale, care l-au ajutat să-și dezvolte talentul. A fost partenerul de scenă al Mariei Bieșu în multe opere naționale (de ex., „Alexandru Lăpușeanu”, de Gheorghe Mustea) și mondiale („Tosca”, de Giacomo Puccini ș.a.). Repertoriul său este foarte divers, incluzând piese muzicale din creația compozitorilor români și străini.

Celebrul cântăreț este de asemenea pedagog al multor interpreți talentați de operă din țara noastră.

8. Audiați fragmente din opere cu solistul Mihai Munteanu sau romanța „Car frumos cu patru boi” (sau alte romanțe) în interpretarea cântărețului.
9. Comparați sonoritățile vocilor feminine și bărbățești din audițiile anterioare.
10. Ce piese de operă și interpreți ai acestui gen din țara noastră mai cunoașteți.
11. Copiați pe caiet tabelul de mai jos și completați rubrica cu alte fragmente din opere audiate în interpretarea soliștilor vocaliști studiați.

„Norma”, de Vincenzo Bellini.
Mihai Munteanu și Maria Bieșu în duet

Cântăreți de operă	Fragmente din opere
Maria Bieșu	
Maria Cebotari	
Mihai Munteanu	
Valentina Naforniță	

Instituții de muzică academică

Templul muzicii academice este teatrul de operă, numit și *teatru liric*. Artă muzicii academice din Moldova este reprezentată, în primul rând, de **Teatrul Național de Operă și Balet**, care poartă numele celebrei cântărețe Maria Bieșu. Marea interpretă visa ca orașul Chișinău să devină un centru al muzicii de operă. Astfel, pe scena teatrului, a fost inaugurat Festivalul Internațional al Vedetelor de Operă și Balet, invitându-și celebri cântăreți de muzică academică din întreaga lume. Și în prezent anual, la început de toamnă are loc acest prestigios festival al muzicii academice mondiale.

Pe scena teatrului au activat mari talente ale muzicii academice din Moldova: Mihai Munteanu, Ioan Paulencu, Vladimir Dragoș, Elena Gherman ș.a. Astăzi repertoriul teatrului cuprinde creații din muzica academică națională și mondială. Pe scena teatrului pot fi admirați vocaliști de înaltă valoare, cum ar fi: Valeriu Cojocaru, Mariana Bulicanu, Lilia Șolomei, Dumitru Mățu, Ana Cernicova ș.a.

Teatrul Național de Operă și Balet „Maria Bieșu”

Festivalul Internațional al Vedetelor de Operă și Balet „Invită Maria Bieșu”

Un rol important în promovarea muzicii îl are filarmonica.

Filarmonica Națională „Serghei Lunchevici” este centrul vieții culturale din Moldova. Aici se desfășoară o amplă activitate concertistică în diverse direcții: muzică academică, muzică populară, muzică de estradă.

În domeniul muzicii academice activează faimoase colective: Orchestra Simfonică, Capela Corală Academică „Doina”, Duetul de pianiști „Anatolie Lăpiciu și Iurie Mahovici”, Ansamblul „Concertino”, soliști vocaliști (de ex., Tatiana Costiuc, Elena Demirdjean) și instrumentiști (de ex., clarinetistul Sergiu Mușat, naistul Constantin Moscovici).

În cadrul Filarmonicii sunt înființate diferite festivaluri de muzică corală, de interpretare la pian (de ex., „Noptile pianistice”), de dirijat simfonic etc. Aici se organizează concerte de muzică academică pentru copii: simfonică, pentru pian, vocală etc.

Capela Corală Academică

„Doina” (dirijor – Ilona Stepan), colectiv artistic din cadrul Filarmonicii Naționale, este cel mai reprezentativ cor din Moldova. Membrii capelei sunt interpreți vocaliști – artiști de cor. Capela are în repertoriu creații de diferite genuri ale compozitorilor de muzică academică națională, universală, prelucrări corale ale cântecelor folclorice, muzică religioasă. Timp îndelungat director artistic și dirijor al capelei a fost distinsa artistă Veronica Garștea.

Filarmonica Națională „Serghei Lunchevici”

Capela Corală Academică „Doina”

12. Audiați creația corală „Hora fetelor” în interpretarea Capelei Corale Academice „Doina” și distingeți varietatea timbrală a vocilor.
13. Urmăriți succesiunea evenimentelor sonore ale creației și „dialogul vocilor”.

Dicționar

Capelă – formație corală bisericească sau concertistică.

Filarmonică – instituție care se ocupă cu răspândirea culturii muzicale prin concerte, recitaluri, festivaluri, concursuri etc.

Orchestra simfonică – formație muzicală instrumentală de mari dimensiuni, alcătuită din instrumente cu coarde, instrumente de suflat și din cele de percuție, în frunte cu un dirijor.

Genurile complexe ale muzicii academice (simfonie, uvertură, concert pentru un instrument și orchestră, operă, balet) sunt interpretate de *orchestra simfonică*. Ea cuprinde 70-100 de instrumentiști profesioniști care interpretează concomitent la variate instrumente (cu coarde, de suflat, de percuție) aceeași creație muzicală, fiecare având partida sa.

Cu o activitate concertistică intensă, orchestra simfonică este un ansamblu important al culturii muzicale. Bunăoară, **Orchestra Simfonică a Filarmonicii Naționale**, conducător artistic și dirijor – Mihai Agafiță, este înființată de aproape 100 de ani în urmă și reunește 80 de instrumentiști profesioniști. Repertoriul orchestrei cuprinde cele mai diverse lucrări muzicale din patrimoniul muzicii naționale și universale.

Orchestra Simfonică a Filarmonicii Naționale
„Serghei Lunchevici”

E bine să mai știm...

Orchestra Simfonică Națională a Companiei Publice Teleraudio-Moldova a fost creată în anul 1989. De la începuturi până în prezent conducătorul artistic și dirijorul principal al formației este compozitorul-academician, interpretul-instrumentist Gheorghe Mustea.

Creații simfonice și vocal-simfonice, muzică de operă, corală și camerală (vocală și instrumentală), muzică de teatru și film, lucrări pentru orchestra de muzică populară, transcripții și prelucrări de folclor muzical, muzică ușoară și pentru copii – aceasta este zestrea artistică a ilustrului nostru muzician.

Textele pentru cântecele semnate de compozitorul Gheorghe Mustea aparțin lui Mihai Eminescu, Octavian Goga, Grigore Vieru, Iulian Filip, Dumitru Matcovschi, Nicolae Dabija, Ion Hadârcă și altor poeți renumiți ai neamului nostru.

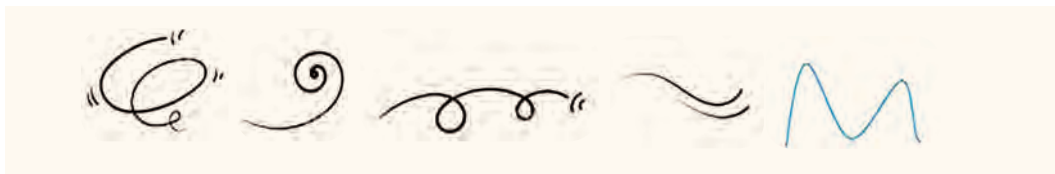

Ilustrul muzician Gheorghe Mustea

- 14.** Audiati și vizionați piesa „Vals” interpretată de Orchestra Simfonică a Radioteleviziunii din Moldova, conducător artistic și dirijor – compozitorul Gheorghe Mustea.

15. **Activitate în grup.** Studiați modelele de contur melodic reprezentate mai jos și elaborați Partitura ascultătorului pentru „Vals”, de Gh. Mustea.

16. În cadrul Filarmonicii Naționale „Serghei Lunchevici” activează *Duetul de pianiști „Anatolie Lăpiciu și Iurie Mahovici”* și *naistul Constantin Moscovici*. Găsiți informații din diferite surse despre instrumentiștii respectivi și relațați colegilor despre ei. Propuneți piese de audiție din repertoriul acestor artiști notorii din Moldova.

Anna Strezeva,
unica organistă din Republica Moldova

Centru important al muzicii academice din Moldova este și **Sala cu Orgă din Chișinău**. Aici se produc recitaluri instrumentale, vocale, concerte camerale, serate muzicale, de creație, dedicate compozitorilor, interpreților de muzică academică. Aici evoluează interpreți cu titluri onorifice din întreaga lume.

În această instituție culturală activează formații de muzică camerală: Orchestra Națională de Cameră, Corul Național de Cameră, celebri interpreți instrumentiști: violoncelistul Ion Josan, violonistul Ilian Gârneț, flautistul Ion Negură, organista Anna Strezeva.

Anna Strezeva interpretează muzică la orgă – instrument muzical complex, cu claviature, de mari dimensiuni, în care sunetul e produs de aerul care trece prin sute de tuburi de diferite mărimi. Orga este un instrument neobișnuit, el reprezintă o întreagă orchestră, fiind considerat regele instrumentelor. Orga poate emite mai multe sunete deodată. Acest instrument are foarte multe posibilități și este cel mai mare din lume.

El este imobil și se construiește special pentru încăperea în care se va afla. Oaspeții frecvenți ai Sălii cu Orgă sunt interpreți organști din întreaga lume. Aceștia prezintă concerte de mare calitate celor mai fideli spectatori.

17. Aflați, din diferite surse, mai multă informație despre muzica la orgă și comunicați-o colegilor.

18. Audiați muzică la orgă. Exprimați-vă atitudinea despre acest fel de muzică.

Clădirea Sălii cu Orgă din Chișinău

La un concert în Sala cu Orgă

E bine să mai știm...

Localul Sălii cu Orgă din Chișinău este una dintre cele mai frumoase clădiri din oraș. Este monument de arhitectură. A fost construită cu mai bine de o sută de ani în urmă și găzduia Banca de Stat a țării noastre. Acum 50 de ani, clădirea a fost reconstruită, fiind instalată orga. Acest instrument muzical are circa 4 000 de tuburi de diferite dimensiuni și produce muzică pe care publicul o numește „dumnezeiască”.

19. Realizați un proiect individual sau de grup cu genericul: „Portrete muzicale ale compozitorilor și interpreților din Republica Moldova”.

Autoevaluare

1. Propune o definiție proprie pentru noțiunea „Muzică academică” și numește izvoarele care au stat la baza apariției acestui gen de muzică.

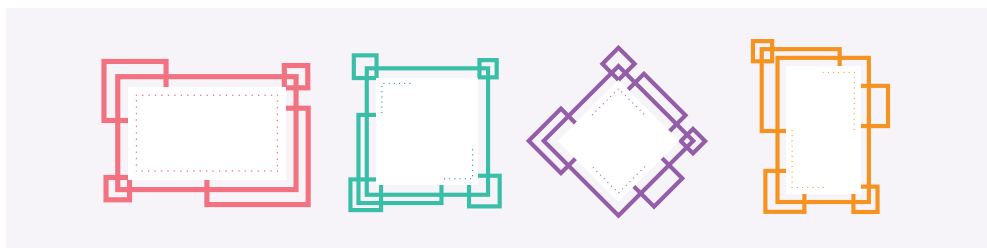
2. Copiază tabelul pe caiet și completează-l cu creații ale compozitorilor nominalizați:

Alexandru Flechtenmacher	
Gavriil Musicescu	
Ciprian Porumbescu	
Ștefan Neaga	
George Enescu	
Eugen Doga	

3. Caracterizează (pe caiet) melodiile unor creații muzicale studiate conform tabelului:

Titlul creației	Autor	Caracteristici ale melodiei

4. Elaborează variante de acompaniamente ritmice pentru două creații muzicale studiate, care ți-au plăcut mai mult.
5. Concert de clasă: „Galeria cântecelor învățate”.
Pregătește din timp imagini care ar reprezenta cântecele învățate în cadrul lecțiilor.
Conform imaginilor pregătite, interpretează cântecele: individual, în pereche și în grup.
6. Realizează pe o foaie A4 o *Carte de vizită* pentru interpreții de muzică academică pe care i-ai studiat în cadrul lecțiilor.
7. Aducă pe o foaie A4 la unul dintre modelele de mai jos imagini, elemente decorative, fotografii cu interpreți vocaliști – Maria Cebotari, Maria Bieșu etc. și cu formații artistice – Capela Corală Academică „Doina”, Orchestra Simfonică Națională etc.

Muzica poporului meu

Muzica în viața noastră

4

Muzica tradițiilor și obiceiurilor populare

Muzica este prezentă pretutindeni în viața noastră. Ea ne însoțește în momentele cele mai importante din viață, familie, școală și din societate.

De la străbuni am moștenit tradiții și obiceiuri care se desfășoară de sărbători naționale și creștinești.

1. Distingeți în imaginile de mai sus evenimentele tradiționale. Ce obiceiuri se desfășoară în cadrul acestor evenimente? Care este importanța muzicii în timpul desfășurării lor?

Pe parcursul anilor, în viața neamului nostru au apărut și alte evenimente în care s-au născut noi obiceiuri și tradiții, muzica fiind o componentă esențială a acestora.

Ziua Satului/Orașului

31 august – Sărbătoarea „Limba noastră cea română”

1 iunie – Ziua Copiilor

1 septembrie – Ziua Cunoștințelor

2. Analizați evenimentele din imagini. Cum se desfășoară acestea la voi în sat/oraș? Ce cântece se interpretează?
3. Numiți și descrieți evenimentul preferat organizat cu familia, în școală, în comunitate. Ce repertoriu de creații muzicale se potrivesc pentru acestea?
4. Numiți tradițiile și obiceiurile în cadrul altor sărbători, ce au loc în localitatea voastră.
5. Găsiți informații despre costumele naționale ce se poartă la unele evenimente muzicale și prezentați un mic text în fața colegilor.
6. Comentați afirmația: „Muzica însuflețește universul, dă aripi minții, zbor imaginației și viață tuturor”. (Platon)

7. Învățați și interpretați expresiv cântecul „Joc de sărbătoare”.

Joc de sărbătoare

Muzică: Dumitru Gheorghiță
Versuri: Vitalie Rusu

Vivo
mf

1. A-n-ver-zit din nou o - go - rul, Lun - ca par-ca-n-ti - ne-
rit, Cât de mân-dră sal - tă ho - ra
Sub ci - re-șul în - flo - rit. Hai - deți, frați,
Ce-aș - tep - tați? Ho-ra sprin-ten, Ho-ra sprin-ten, Hai săl -
tați! Hai-deți, frați, Ce-aș-tep - tați? Ho-ra sprin-ten,
Ho-ra sprin-ten, Hai săl - tați! 2. Pes - te tot e pri - mă - va - ră,
Cân - tec, zâm-bet și a - lai, Azi e zi de săr - bă -

toa - re, Pe slă - vi - tul nos - tru plai.

la - c-a - șa, Ui - te-a - șa! Și la stân - ga, Și la dreap - ta,

Tot a - șa! la - c-a - șa, Ui - te-a - șa!

Și la stân - ga, Și la dreap - ta, Tot a - șa!

3. Obrăjori-s ca bujorii,
Flutură cosițele.
Hai, flăcăi, veniți la horă,
Să-nvârtim fetițele.

Tot pe loc,
Mai cu foc!
Să răsară,
Să răsară
Busuioc! } (bis)

4. Lăutare, zii mai tare
La vioară și la nai,
Azi e zi de sărbătoare
Pe străbunul nostru plai.

Zii, cimpoi,
Mai vioi,
C-așa-i jocul,
C-așa-i jocul
Pe la noi! } (bis)

8. Propuneți un plan de interpretare a cântecului „Joc de sărbătoare”.
9. Creați și executați un acompaniament ritmic propriu conform cântecului „Joc de sărbătoare”.

Muzica pentru copii

Muzica pentru copii constituie o parte considerabilă a muzicii patrimoniului nostru cultural. Ea include creații vocale, instrumentale, orchestrale, opere, balet, care se interpretează în cadrul evenimentelor culturale conform obiceiurilor și tradițiilor poporului nostru.

Mulți compozitori din Republica Moldova au dedicat copiilor o bună parte din creația lor. Printre ei se numără: Eugen Doga, Constantin Rusnac, Gheorghe Mustea, Zlata Tcaci, Ion Aldea-Teodorovici, Anatol Chiriac, Daria Radu, Mihai Ungureanu, Georgeta Voinovan ș.a.

(n. 1947)

Daria RADU

Piesa „Patria”

Numele Dariei Radu, compozitoare, interpretă, poetă, pedagog, dirijor de cor, este cunoscut în Moldova de toți îndrăgostiții de muzică. Muzica ei frumoasă, melodioasă, înălțătoare despre țară, limba română, natura plaiului nostru, despre copilărie este cântată de maturi și de copii. „Muzica mea începe de la poezie. Nu pot să las fără melodie versurile lui Grigore Vieru, ale altor poeți ai limbii române”, menționează compozitoarea.

Fiind elevă, era solista corului școlăresc. Încearcă să compună muzică pe versurile îndrăgite din manualele școlare. Își va continua studiile în domeniul muzical, va fi alături de copii pen-

tru a-i introduce în lumea muzicii scriind cântece pentru ei. Piesele Dariei Radu sunt interpretate la diferite festivități din familie, școli și din țară.

Astăzi îi audiem creațiile de pe discurile „Hai cu mine, clopoțel”, „La tine, țară”, iar cântecele le putem învăța din culegerile „Clopoțelul de argint”, „Cântece de-nceput”, „Zâmbetul primăverii” ș.a.

Compozitoarea Daria Radu între copii

1. Amintiți-vă ce cântece scrise de Daria Radu ați învățat anterior. Despre ce se cântă în ele? Care este mesajul acestora?
2. Găsiți la bibliotecă culegeri de cântece alcătuite de compozitoarea Daria Radu. Selectați piesele preferate și comentați mesajul lor.
3. Vizionați interpretarea pieselor Dariei Radu de pe discurile „Hai cu mine, clopoțel”, „La tine, țară”. Comentați impresiile create.

- 4.** Învățați și interpretați expresiv cântecul „Patria”, de Daria Radu.

Patria

Muzică: *Daria Radu*

Versuri: *Vasile Romanciuc*

Allegretto

1. Ci-ne a vă-zut vreo-da-tă, Ci-ne a vă-zut? Pui, să nu-și iu-beas-că ma-ma, Ca-re l-a cres-cut? Cânt-tec, să nu-i pla-că frun-za, Ca-re l-a doi-nit? Ci-ne-a a - u -zit vreo da-tă, Ci-ne-a a - u - zit? Na-na-na, na - na - na, na - na - na - na - na - na - na - na - na.

5. Citiți și comentați conținutul versurilor cântecului. Descoperiți expresivitatea melodiei strofei și cea a refrenului.
6. Creați și interpretați împreună cu colegii un acompaniament ritmic la cântecul „Patria”, utilizând elemente de percuție corporală (bătăi din palme, pocnituri de degete, bătăi din picior).
7. Selectați informații pentru proiectul individual/de grup conform uneia dintre temele propuse:
 - „Muzica în viața mea/noastră”;
 - „Muzica obiceiurilor și tradițiilor în familia mea/comunitatea noastră”.

Eugen DOGA

Piesa „Maria, Mirabela”

Muzica compozitorului Eugen Doga este cunoscută și admirată atât în Republica Moldova, cât și departe de hotarele ei.

Deși compune muzică de diferit gen, grija pentru copii are un loc aparte în creația sa. Compozitorul creează melodii pentru inițierea copiilor în lumea muzicii contemporane. „Muzica sa pentru copii este clară: înțelegi ce și despre ce să cânti”, declară mai mulți mici interpreți. Ea este accesibilă, atractivă și datorită

faptului că e compusă pe versurile lui Grigore Vieru. Printre piesele îndrăgite de cei mici se află: „Mama”, „Trăiască soarele”, „Curcubeul”, „Ploia”, „Mulțumim pentru pace”, „De ce, măicuță?”, „Cucul”, „Maria, Mirabela”, „Cântecul lui Scăpărici” ș.a.

Celebrul compozitor mai este autorul muzicii de filme: „Capra cu trei iezi”, „Maria, Mirabela”, serialul „Guguță” ș.a.

8. Vizionați interpretarea cântecului „Maria, Mirabela” și descrieți succesiunea dispozițiilor transmise de muzică.
9. Determinați auditiv din câte părți se constituie muzica acestui cântec.
10. Fredonați fragmentul din cântecul „Maria, Mirabela” (a se vedea p. 84).
11. Caracterizați melodia cântecului „Maria, Mirabela”, selectând cuvintele potrivite din șirul: *vioaie, liniștită, gîngășă, tulburată, zgomotoasă, sinceră, pașnică, copilărească, tristă, jucăușă*.
12. Stabiliți elementele de limbaj muzical care descriu sonoritatea și mesajul cântecului „Maria, Mirabela”.

Secvență din filmul „Maria, Mirabela”
(regizor: Ion Popescu-Gopo)

E bine să mai știm...

Eugen Doga este cunoscut și în ipostază de scriitor. A scris și continuă să scrie despre viața lui de muzician. În cartea „Viața mea așa cum a fost să fie” compozitorul descrie copilăria sa, traseul propriei deveniri ca muzician.

Recent Eugen Doga a lansat o carte pentru copii cu titlul „Prietenii mei dragi”, care cuprinde povești despre prietenii patruzei ai Maestrului.

Maria, Mirabela

Muzică: Eugen Doga

Versuri: Grigore Vieru

Allegro 7 T

S-a-n-tâm-plat ca-n-tot-dea - u - na,

S-a-n-tâm-plat cu-a-de-vă - rat, S-a dus ră -

ul și fur - tu - na, Ce - rul e din nou cu -

Refren:

rat. Ma-ri - a, Mi-ra - be - la, doi

crini cu ochi de po - vești, Sub ce-rul ca um-bre-la a -

lă-turi de pri-e-teni ce bi - ne-i să tră-iești. Ma-ri - a, Mi-ra -

be - la, Ma - ri - a, Mi - ra - be -

la, Sub ce - rul ca um - bre - la a -

lă-turi de pri-e-teni ce bi - ne-i să tră-iești.

Constantin RUSNAC

Piesa „Dragă-mi este țara mea”

Constantin Rusnac, supranumit „maestru al culturii muzicale din Moldova”, desfășoară o activitate fructuoasă și în genul muzicii pentru copii.

Constantin Rusnac colaborează cu Studioul muzical-coral „Lia-Ciocârlia”, care interpretează mai multe piese din creația compozitorului.

De mare succes printre copii se bucură cântecul „Dragă-mi este țara mea”. Pentru a dezvălui mai profund imaginile versurilor scrise de Grigore Vieru, compozitorul a apelat la minunatul nostru folclor.

Prima parte a cântecului reprezintă o melodie lină, curgătoare, în stil de horă mare. Ea simbolizează frumusețea plaiului nostru străbun. Partea a doua propune o melodie veselă, în stil de sârbă.

13. Audiați cântecul „Copiii planetei Pământ” în interpretarea Anastasiei Lazariuc și a Corului „Lia-Ciocârlia”.
14. Citiți versurile de mai jos, ce prezintă un fragment din cântecul „Copiii planetei Pământ” și comentați mesajul acestei piese muzicale.

Studioul muzical-coral „Lia-Ciocârlia” de Ziua Copiilor

Ni-i globul o casă frumoasă,
Cu geamuri în soare sclipind,
Copiii se joacă în casa
Cu numele simplu Pământ.

Războaie nicicând nu mai fie,
Nici scrum, nici cenușă pe vânt,
Trăiască în pace copiii
Planetei pe nume Pământ!

15. Descrieți sentimentele produse de melodia și versurile acestui cântec. Creați un lăntșor de cuvinte ce descriu mesajul cântecului „Copiii planetei Pământ”.
16. Audiați cântecul „Dragă-mi este țara mea”, de C. Rusnac.
17. Reprezentați pe caiet forma muzicală a acestui cântec.
18. Învățați și interpretați expresiv cântecul „Dragă-mi este țara mea”, de C. Rusnac.
19. Alegeți un instrument muzical (tobiță, tamburină, clopoței, triangu etc.) și creați variante de acompaniament ritmic la acest cântec.

Dragă-mi este țara mea

Muzică: Constantin Rusnac

Versuri: Grigore Vieru

Tempo di hora

Drag mi-i, drag iz - vo - rul dul - ce, Stră - ju - ind vâl - ce - le - le,

Po - mul le - gă - nând în ra - muri, Pă - să - ri - le, ste - le - le.

Drag mi-i, drag iz - vo - rul dul - ce, Stră - ju - ind vâl - ce - le - le,

Po - mul le - gă - nând în ra - muri, Pă - să - ri - le, ste - le - le.

Tempo di sârba

La, la, la, la, la, la, la, la, la, la,

Pă - să - ri - le, ste - le - le!

ste - le - le!

20. Audiati independent creații de muzică pentru copii ale compozitorilor studiați.
21. Propuneți câteva sfaturi pentru elevii claselor mai mici pe tema: „Ce trebuie să facem pentru a înțelege mai bine muzica, cum ajungem s-o îndrăgim?”

Muzica pentru copii o interpretează fete și băieți, fiind întruniți în ansambluri de muzică corală, de cântece populare, de muzică modernă, în cercuri de muzică și dans, în formații vocal-instrumentale etc., care activează în școli, case de cultură sătești, raionale, în **Centrul Republican pentru Copii și Tineret „Artico”**. Totodată, ei cunosc diverse informații despre genurile de muzică/dans pe care le interpretează, discută pe diferite teme din domeniul muzicii, participă la diverse festivaluri, concerte, concursuri.

De 1 iunie – Ziua Copiilor la Centrul Republican pentru Copii și Tineret „Artico”

Studioul folcloric „Iedera”, Centrul „Artico”

Studioul muzical-coral „Lia-Ciocârlia”, Centrul „Artico”

Muzica ușoară

Muzica ușoară este genul muzicii distractive, care include muzică modernă interpretată de ansambluri vocal-instrumentale. Forma principală este cântecul, iar trăsăturile distinctive – simplitatea, melodicitatea, accesibilitatea pentru ascultători.

Printre compozitorii care abordează muzica ușoară se află: Eugen Doga, Constantin Rusnac, Gheorghe Mustea, Ion Aldea-Teodorovici, Anatol Chiriac, Mihai Dolgan ș.a.

În Moldova, muzica ușoară își atinge culmile prin repertoriul Formației de muzică ușoară „Noroc”, fondată de muzicianul Mihai Dolgan.

Muzica ușoară

- este ușor de înțeles;
- este ușor recunoscută prin melodie și ritm;
- nu necesită pregătire specială pentru ascultare și interpretare;
- este destinată publicului larg.

(1942–2008)

Mihai DOLGAN

Piesa „Satele Moldovei mele”

Mihai Dolgan, compozitor, interpret, instrumentist, conducător al Formației „Noroc”, apoi al Ansamblului vocal-instrumental „Contemporanul”, a fost supranumit „legenda muzicii ușoare”.

Este muzicianul care a avut harul de a îmbina cu măiestrie în propriile creații elemente de folclor și muzică ușoară, aducând în această muzică din Moldova chitarele, sunetele electronice.

Astfel, cântecele sale: „Primăvara”, „De ce plâng chitarele?”, „Cântă un artist”, „Chișinăul meu cel mic”, „Basarabia” ș.a., se bucură și azi de mare succes. În formațiile conduse de maestru s-au născut mari talente de vocaliști, printre care: Ștefan Petrache, Ion Suruceanu, Lidia Botezatu, Iurie Sadovnic ș.a., și de instrumentiști: Alexandru și Anatol Cazacu, Liviu Știrbu, Valentin Goga ș.a.

Întreaga creație a compozitorului Mihai Dolgan este pătrunsă de dragostea nemărginită față de locurile natale. Drept exemplu poate servi și cântecul „Satele Moldovei mele”.

1. Audiați piesa muzicală „Satele Moldovei mele”, de M. Dolgan, și determinați auditiv sonoritățile specifice muzicii ușoare.
2. Stabiliți relația dintre denumirea creației și sonoritatea ei propriu-zisă.
3. Învățați și interpretați cântecul „La noi”, de M. Dolgan.

La noi

Muzică: Mihai Dolgan

Versuri: Grigore Vieru

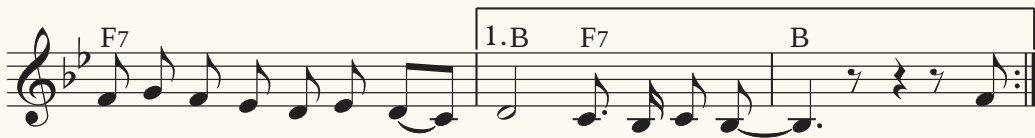
Vivace

1. Noi spu-nem la iu - bi - re dor, lar do - rul nu e tre - că - tor,
ru - dă soa-re - le mie-ros Și neam fur-ni-cul cel de jos,

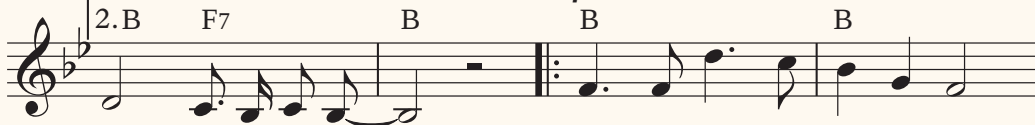

Hai, do - ru-le, hai. Ca do - rul nos - tru al-tul nu-i, Noi
Hai, do - ru-le, hai. „No-roc” noi spu-nem po-mu-lui, Noi

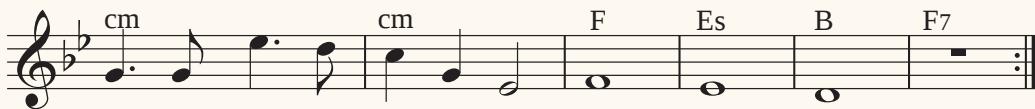

rău nu fa-cem ni-mă-nui, Hai, do - ru-le, hai. 2. Ni-i
rău nu fa-cem ni-mă-nui,

Refren:

Hai, do - ru-le, hai. Eu nu cânt că știu cân - ta,
Și-oi cân-ta a - șa me-reu,

Dar mă-n-deam-nă i - ni - ma, Hai, hai, hai.
Că mi-i drag pă - mân-tul meu, Hai, hai, hai.

2. Ni-i rudă soarele mioros
Și neam furnicul cel de jos,
„Noroc!” noi spunem pomului,
Noi rău nu facem nimănu.
Hai, dorule, hai.
Refren.

3. La drum noi pentru călători
Săpăm izvoare, punem flori,
Noi la iubită-i spunem „pui”,
Noi rău nu facem nimănu.
Hai, dorule, hai.
Refren.

(1954–1992)

Ion ALDEA-TEODOROVICI

Cântecul „Ala-bala, portocala”

Muzicianul Ion Aldea-Teodorovici este numit „interpretul libertății”. El a dedicat cântece limbii române („Lacrima limbii noastre”, „Răsai”, „Pentru ea”, „Eminescu” ș.a.), independenței țării noastre („Trei culori”, „Maluri de Prut”, „Clopotul învierii”, „Suveranitate” ș.a.) și le-a interpretat în duet cu Doina Aldea-Teodorovici la diferite evenimente, festivități dedicate Republicii Moldova.

Dragostea de muzică i-a cultivat tatăl său, profesor de muzică. La doar 5 ani învață a cânta la vioară și pian. După ce-și face studiile muzicale, activează în Formația de muzică ușoară „Noroc”.

A compus și muzică simfonică, de cameră, pentru filme și spectacole de teatru, cântece pentru copii.

Creațiile sale sunt interpretate de cântăreți din Moldova, dar și din diverse țări în cadrul Festivalului „Două inimi gemene”. Cântecele lui melodioase dau o lecție de demnitate națională, educă patriotismul și cultivă respectul față de limba română.

4. Audiați creația muzicală „Imensitate” și determinați sonoritatea instrumentelor. Cum credeți, de ce compozitorul a numit piesa astfel?
5. Învățați și interpretați expresiv cântecul „Ala-bala, portocala”.

Ala-bala, portocala

Muzică: Ion Aldea-Teodorovici

Versuri: Grigore Vieru

Vesel C

1. Jo - curi de co - pii sunt în lu - mea ma - re,

mul - te și zglo - bii, Și cu e - le vii, uiți și de mân - ca - re,

și de ju - că - rii. Dar din toa - te, vai, mai a - les o joa - că

Fa - ce mult a - lai, Puș - tiu - le, ce stai?

D7 Fu - ga la to - loa - că, ha - a - a - ai!

Refren:

C A - la - ba - la, por - to - ca - la, hai și ne-om ju - ca De-as-
 A - la - ba - la, por - to - ca - la, hai și ne-om ju - ca De-as-
 G7 cun - se - lea, de - as - cun - se - lea. Și mă - mi - ca, și bu - ni - ca
 cun - se - lea, de - as - cun - se - lea. Chiar tă - ti - cul și bu - ni - cul
 F s-au ju - cat când - va De - as - cun - se - lea, de - as -
 s-au ju - cat când - va De - as - cun - se - lea, de - as -
 1. C cun - se - lea. 2. C cun - se - lea, de - as - cun - se - lea.
 G7 G7

2. Să rostim în cor o numărătoare,
 Vorbele-n șirag,
 Căci copiilor, de orice culoare,
 Jocul le e drag.
 Pe pamânt avem jocuri de tot felul,
 Hai să ne jucăm,
 eu și el, și tu,
 Numai de-a razboiul nu!

Refren:

Ala-bala, portocala, hai și ne-om juca
 De-ascunselea, de-ascunselea.
 Și mămica și bunica s-au jucat cândva
 De-ascunselea, de-ascunselea.
 Ala-bala, portocala, hai și ne-om juca
 De-ascunselea, de-ascunselea,
 Chiar tăticul și bunicul s-au jucat cândva,
 De-ascunselea, de-ascunselea.

6. Audiati piesa „Ala-bala, portocala” în interpretarea duetului Doina și Ion Aldea-Teodorovici. Observați și comentați relația dintre text și melodie. Prin ce impresionează această creație?
7. Observați și argumentați importanța elementelor de limbaj muzical (melodie, mod, tempo, nuanțe dinamice, timbru) care contribuie la redarea conținutului/mesajului cântecului „Ala-bala, portocala”.

8. Citiți textul de mai jos despre locația de concerte și festivaluri. Ce informații noi puteți propune la subiect?

Palatul Național „Nicolae Sulac” este cel mai mare edificiu de cultură (cu 2 000 de locuri) din țara noastră. Aici au loc importante activități culturale din țară: festivaluri (de ex., Festivalul muzical „Mărțișor”), concerte de diferite genuri muzicale ale interpretelor din Republica Moldova, dar și de peste hotare, spectacole muzicale, concursuri, serate de creație ale marilor artiști, festivități pentru copii etc. Aici se petrec și adunări festive, ședințe solemne cu prilejul unor evenimente din viața țării noastre.

Palatul Național poartă numele marelui artist al neamului Nicolae Sulac, deoarece aici și-a ținut concertele vestitul cântăreț. În cadrul Palatului Național activează distinsse colective artistice de muzică populară: „Lăutarii”, „Fluieraș”, „Mugurel”, Formația de muzică ușoară „Noroc” ș.a.

Palatul Național „Nicolae Sulac”

Spectatorii în fața muzicii, în Sala Palatului Național „Nicolae Sulac”

Autoevaluare

1. Enumeră și descrie câteva tradiții și obiceiuri muzicale din familie, școală, comunitate.
 - De ce crezi că este importantă păstrarea tradițiilor și obiceiurilor muzicale?
 - Ce soluții propui pentru păstrarea tradițiilor și obiceiurilor?
2. Numește compozitori care au compus creații de muzică pentru copii și muzică ușoară. Dă exemple de creații muzicale ale acestora.
3. Caracterizează (pe caiet) melodiile creațiilor de muzică ușoară studiate conform modelului:

Titlul creației	Autor	Parametri de analiză		
		Mesaj	Caracter	Elemente de limbaj muzical

4. **Proiect de grup:** „Sfântă-i vatra țării mele”. Împărțiți-vă în grupuri a câte 4-6 elevi și realizați un scenariu artistic multidisciplinar, care să reprezinte chipul țării noastre conform tematicii proiectului. Fiecare grup își va alege domeniul preferat.

Scenariști:

- Realizați textul scenariului preluând fragmente din textele literare studiate la lecțiile de limba română, precum și texte din alte surse.
- Propuneți un repertoriu orientativ de cântece, corespunzător scenariului.

Muzicieni:

- Realizați ilustrația muzicală (fondul sonor) a (al) textului literar din scenariu.
- Utilizați fragmente din melodii populare și academice studiate pe parcursul anului.
- Selectați cântece pentru interpretare din repertoriul propus de scenariști.

Istorici:

- Selectați momente importante din istoria Republicii Moldova conform scenariului propus de colegi.
- Faceți o scurtă prezentare a fiecăruia și includeți-le în scenariu.

Geografi:

- Selectați imagini (fotografii, videoclipuri) care înfățișează locuri pitorești din diferite zone geografice ale țării noastre.
- Materialele vizuale vor fi utilizate în cadrul prezentării scenariului.

5. Spectacol muzical-artistic: „Muzica în viața noastră”. Realizați un spectacol muzical-artistic conform tematicii propuse.

PAȘI BUNI DE URMAT:

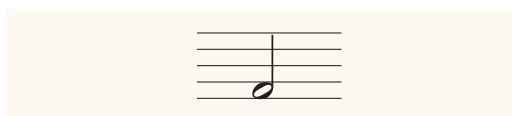
- Creați un afiș atractiv de promovare a spectacolului, precizând locul, ziua și ora când va avea loc evenimentul.
- Confectionați invitații pentru părinții și profesorii voștri și împărțiți-le din timp.
- Colectați și învățați poezii, cântece, tradiții și obiceiuri folclorice din localitate.
- Pregătiți scenariul și repertoriul muzical al spectacolului.
- Prezentați activitatea în fața invitaților.

Autoevaluare sumativă

1. Alege orice creație folclorică cunoscută, care îți place în mod special și realizează o analiză conform planului:
 - interpretul, denumirea creației;
 - genul muzical;
 - forma muzicală;
 - elementele de limbaj muzical (melodie/sensurile mersului melodic, mod, tempo, nuanțe dinamice, timbru);
 - conținutul mesajului și sentimentelor transmise;
 - motivul pentru care preferi creația dată.
2. Copiază pe caiet tabelul de mai jos și completează succesiunea de instrumente muzicale utilizate în prezent de instrumentiști în cadrul formațiilor/orchestrelor de muzică populară conform grupurilor:

INSTRUMENTE MUZICALE		
CORDOFONE	AEROFONE	DE PERCUȚIE

3. Creează și execută împreună cu colegii un acompaniament ritmic al unei creații preferate din repertoriul studiat conform instrumentelor muzicale și duratelor de note indicate în tabelul de mai jos.

4. Trece pe caiet afirmațiile de mai jos și scrie în dreptul fiecăreia A (dacă este adevărat) sau F (dacă este fals).
 - Folclorul muzical reprezintă totalitatea producțiilor muzicale create de un popor.
 - Cântecul de leagăn este un gen folcloric compus și interpretat de către copii.
 - Cântecul hauiducesc este un gen liric care reflectă sentimente, trăiri ale omului.

- Balada este o creație muzicală ce relatează despre întâmplări și evenimente.
- Doina este un gen reprezentativ al folclorului apărut în mediul păstoresc.
- Colindul reprezintă un gen al folclorului neocazional.
- „Drăgaica” se execută de un grup de flăcăi prin mișcări ce imită săriturile de cal.
- Muzica populară este sursa principală care a stat la baza apariției muzicii academice.
- Daria Radu este autoarea multor cântece pentru copii.
- Ion Aldea-Teodorovici este autorul piesei „Maria, Mirabela”.

5. Creează și interpretează împreună cu colegii un acompaniament ritmic la unul dintre preferatele cântece pentru copii, utilizând elemente de percuție corporală, după modelul ce urmează:

bătăi din palme bătăi din picior pocnituri de degete

1. Jo - curi de co - pii sunt în lu - mea ma - re

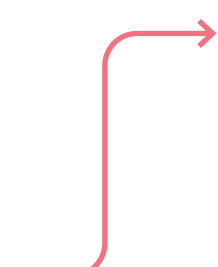
6. Imaginează-ți că în cadrul unui eveniment artistic ai posibilitatea să te întâlnești cu unul dintre interpreții de mai jos. Creează un mesaj pe care ai dori să-l adresezi acestuia.

7. Realizează conexiuni între coloana din stânga și cea din dreapta:

Cântecul „Ala-bala, portocala”
 Piesa „Dragă-mi este țara mea”
 Piesa „Maria, Mirabela”
 Cântecul „Patria”
 Piesa instrumentală „Sonet”
 Piesa „Preludiu la unison”
 Poemul simfonic „Nistru”
 Cântecul „Trei culori”
 Uvertura „Moldova”
 Piesa de concert „Sărbătoreasca”
 Piesa „Cântă puiul cucului”

George Enescu
 Ștefan Neaga
 Ciprian Porumbescu
 Constantin Rusnac
 Tiberiu Brediceanu
 Ion Aldea-Teodorovici
 Constantin Rusnac
 Alexandru Flechtenmacher
 Eugen Doga
 Daria Radu

Imprimare la
COMBINATUL POLIGRAFIC
str. Petru Movilă, 35;
MD-2004, Chişinău, Republica Moldova

Comanda nr.

ION GAGIM
MARINA COSUMOV
LILIANA CÎŞLARU

Educație muzicală

Manual pentru clasa a IV-a

